

РЕВИДИРАН ОПЕРАТИВЕН ПЛАН
за активни програми и мерки за вработување и услуги на пазарот на трудот за 2017 година

Скопје, август 2017 година

СОДРЖИНА

ЛИСТА НА КРАТЕНКИ	4
I. ВОВЕД	5
II. ПРОГРАМИ И МЕРКИ ЗА ВРАБОТУВАЊЕ И УСЛУГИ НА ПАЗАРОТ НА ТРУДОТ	8
1. РАЗВОЈ НА ПРЕТПРИЕМНИШТВОТО	10
1.1.1 Програма за самовработување	11
1.1.2 Старт-ап бизниси за млади	15
1.2 Програма за самовработување на лицата со инвалидност.....	20
2. СУБВЕНЦИОНИРАНИ РАБОТНИ МЕСТА	23
2.1 а) Поддршка на растот на микро, мали и средни претпријатија за создавање нови работни места	24
2.1 б) Поддршка на растот на микро, мали и средни претпријатија за создавање нови работни места за млади лица до 29 години.....	25
2.2 Програма за условен паричен надоместок за субвенционирано вработување на лица во социјален ризик	27
2.3 Субвенционирано вработување невработени лица - Проект “Македонија вработува 2”(Проектот Македонија вработува 2 заврши заклучно 27.06.2017 година).....	30
2.4 Субвенционирани работни места за лицата со инвалидност.....	32
2.5 Финансиска и советодавна поддршка за раст на микро, мали и средни претпријатија и социјални претпријатија	33
3. ОБУКИ	38
3.1 Обука кај познат работодавач	39
3.2 Обука на работното место со субвенционирано вработување.....	41
3.3 а) Обука за задоволување на побарувани занимања на пазарот на трудот	43
3.3 б) Обука за задоволување на побарувани занимања на пазарот на трудот	45
3.4 Обука за напредни ИТ-вештини.....	47
3.5 Обука за возачи за Ц, Д и Е - категорија”	50
3.6 Обука за стекнување на вештини од стари занаети	52
3.7 Практиканство	54
3.8 а) Обука за основни вештини (странски јазици).....	55
3.8 б) Обука за основни вештини (компјутери).....	57
3.9 Обука за стекнување квалификации според моменталните потреби на пазарот на труд (сектор услуги и индустрија).....	59
3.10 Обука и советување за претпремиштво за млади до 29.....	61
4. ОПШТИНСКО-КОРИСНА РАБОТА	62
4. Програма за општинско-корисна работа	63
5. ПИЛОТ-ПРОГРАМИ	65
5.1 Развој и имплементација на пилот програми за млади според локалните потреби	66
5.2 Пилот-Обука за задоволување на локалните потреби од квалификувана работа сила	68
5.3 Пилот- Центар за стручна обука.....	70
5.4 Поддршка за создавање нови работни места во граѓански организации.....	72
6. УСЛУГИ ЗА ВРАБОТУВАЊЕ	74
6.1 Помош при барање на работа	76
6.2 Обука за подготовка за вработување и вештини за барање работа.....	78
6.3 Мотивациски обуки.....	79
6.4 Посредување при вработување.....	81
6.5 Услуги за работодавачите	82
6.6 Подготовка за вработување и за работа	84

6.7	Обука за животни вештини и мотивација.....	86
6.8	Професионална ориентација и кариерно советување.....	87
6.9 а)	Услуги за активирање на поединците изложени на ризик од социјално исклучување..	89
6.9 б)	Услуги за активирање на млади невработени лица.....	91
6.10	Едукација за користење на он-лајн услугите на АВРМ.....	93
6.11	Саеми за вработување.....	95
7.	АНКЕТА ЗА ПОТРЕБА ОД ВЕШТИНИ НА ПАЗАРОТ НА ТРУДОТ.....	97
	7. Анкета за потреба од вештини на пазарот на трудот.....	98
III.	ПРОМОЦИЈА.....	99
IV.	СЛЕДЕЊЕ НА ИМПЛЕМЕНТАЦИЈАТА НА ОПЕРАТИВНИОТ ПЛАН.....	100
V.	ФИНАНСИСКА РАМКА.....	101
	ТАБЕЛА 1: ВКУПЕН БУЏЕТ И ОПФАТ НА ЛИЦА СО ОП 2017 ГОДИНА.....	101
	ТАБЕЛА 2: ИЗВОРИ НА СРЕДСТВА ЗА СПРОВЕДУВАЊЕ ПРОГРАМИТЕ	101
	ТАБЕЛА 3. ПРОГРАМИ, МЕРКИ И УСЛУГИ ЗА ВРАБОТУВАЊЕ И РАСПРЕДЕЛБА НА СРЕДСТВА	103
	ТАБЕЛА 4. ОПФАТ НА МЛАДИ ЛИЦА ДО 29 ГОДИНИ - ПРОГРАМИ, МЕРКИ И УСЛУГИ ЗА ВРАБОТУВАЊЕ И РАСПРЕДЕЛБА НА СРЕДСТВА.....	105

Листа на кратенки

АВРМ	Агенција за вработување на Република Македонија
АМПТ	Активни мерки на пазарот на трудот
АППРМ	Агенција за поддршка на претприемништвото на Република Македонија
ИПА	Инструмент за пред-пристапна помош
МВР	Министерство за внатрешни работи
МИОА	Министерство за информатичко општество и јавна администрација
МОН	Министерство за образование и наука
МОТ	Меѓународна организација на трудот
МТСП	Министерство за труд и социјална политика
ОП	Оперативен план
ОУ	Оперативни упатства
РИЦ	Ромски информативен центар
СБ	Светска Банка
УНДП	Програма за развој на Обединетите нации
ЦВ	Центар за вработување
ЦОВ	Центар за образование на возрасни
ЦРРМ	Централен регистар на Република Македонија
ЦСОО	Центар за стручно образование и обука
ЦСР	Центар за социјални работи
ФИТР	Фонд за иновации и технолошки развој
МФ	Министерство за финансии
ЦФЦД	Сектор за централно финансирање и склучување договори

I. ВОВЕД

Рамката на политиките за вработување во Република Македонија е дефинирана со Програмата на Владата на Република Македонија, Националната стратегија за вработување на Република Македонија 2016-2020 година и Акцискиот план за вработување на млади 2016-2020 година и е во согласност со обврските што произлегуваат од Глобалниот пакт за работни места на Меѓународната организација на трудот (МОТ), Резолуцијата за Кризата со вработување на младите: повик за акција и Европската стратегија за паметен, одржлив и инклузивен раст - Европа 2020.¹

Со Оперативниот план за активни програми и мерки за вработување и услуги на пазарот на трудот за 2017 година се утврдуваат програмите, мерките и услугите за вработување кои ќе се спроведат за да се подобри функционирањето на пазарот на трудот, да се поддржи создавање на нови работни места и да се зголеми вработливоста на невработените лица, при што ќе се почитува принципот за родовата еднаквост согласно Законот за еднакви можности на жените и мажите.

Оперативниот план ќе биде раководен од Министерот за труд и социјална политика, а неговото спроведување ќе биде координирано од страна на Директорот на Агенцијата за вработување на Република Македонија, во партнерство со други институции - Министерството за образование и наука (МОН), Министерството за информатичко општество и администрација (МИОА), Центарот за стручно образование и обука (ЦСОО), Центарот за образование на возрасни (ЦОВ), Агенцијата за поддршка на претприемништвото на Република Македонија (АППРМ), образовните институции и установи (ОИУ), центрите за социјални работи (ЦСР), како и други организации: Програмата за развој на Обединетите нации (УНДП), Светска Банка (СБ), Ромските информативни центри (РИЦ), сертифицираните центри за ИТ обука и локалните механизми за родова рамноправност (координатори за еднакви можности во единиците на локална самоуправа). Со Одлука на АВРМ се формира Комисија за селекција на учесници во активните програми и мерки за вработување, каде членуваат номинирани лица од надлежните институции.

Оперативниот план за 2017 година обезбедува сеопфатна рамка за претставување на услугите на пазарот на трудот и програмите и мерките за вработување што ќе се имплементираат.

Сите евидентирани невработени лица² имаат пристап до услугите и програмите односно мерките за вработување, утврдени во Оперативниот план за

¹ Глобалниот пакт за работни места на МОТ е усвоен од Меѓународната конференција на трудот на деведесет и осмата седница (2009), додека Резолуцијата за Кризата со вработувањето на младите: повик за акција беше донесена на 101-та седница (2012).

² Сите невработени лица и други лица кои бараат работа (активни и пасивни баратели на работа)

2017 година. Правото за учество се определува врз основа на условите и критериумите дефинирани за секоја поодделна услуга и програма односно мерка за вработување, а како општо правило се настојува да се постигне еднаква застапеност на мажи и жени, како и учество на младите лица до 29 години од најмалку 30 проценти.

Оперативниот план за 2017 година уредува низа активности со цел зголемување на ефикасноста и ефективноста од реализацијата на услугите и програмите односно мерките за вработување, преку поедноставување на административните процедури и олеснување на неговата целокупна имплементација.

Прво, Оперативниот план за 2017 година ги уредува основните принципи што треба да се почитуваат при спроведувањето на услугите и програмите односно мерките за вработување, како што се целта, описот, опфатот и целните групи, финансиските средства и нивните извори на финансирање, како и надлежните институции за имплементација. АВРМ во соработка со другите партнери во имплементацијата ќе донесе детални оперативни упатства за реализација на услугите и програмите односно мерките за вработување.

Второ, Оперативниот план за 2017 година предвидува примена на исти критериуми за избор на работодавачи кои што ќе покажат интерес за вклучување во спроведувањето на програмите и мерките за вработување. Критериумите се однесуваат на: 1) почитување на постојните прописи за вршење на дејност, оданочување и работни односи и 2) задржување на бројот на вработени во периодот пред и за време на имплементацијата. За одредена програма односно мерка за вработување може да се применат и дополнителни критериуми кои треба да се дефинираат во оперативните упатства. Како општо правило, работодавачите може да аплицираат во програмите односно мерките за вработување во текот на целата календарска година (отворен повик за аплицирање), освен доколку со оперативните упатства за спроведување на одредена програма односно мерка за вработување не е поинаку предвидено. Планот предвидува и финансиски средства за промоција на активностите, со цел подобро информирање на работодавачите, невработените лица и другите заинтересирани субјекти.

Трето, вклучувањето на невработените лица во услугите и програмите односно мерките за вработување се врши врз основа на јавни повици за аплицирање, кои се отворени во текот на целата година, како и со упатување (профилирање и индивидуален пристап кон невработените лица). Невработените лица се информираат на повеќе начини (телефон, СМС, е-пошта) за учество во соодветната услуга или програма односно мерка за вработување. Одбивањето учество од страна на невработените лица може да доведе до губење на статусот на “невработено лице регистрирано во АВРМ“, согласно одредбите од Законот за вработувањето и осигурување во случај на невработеност. Со избраните кандидати

за секоја од активните програми и мерки поединечно се склучува соодветен договор со кој подетално се уредуваат правата и обврските на учесниците.

Со Оперативниот план за 2017 година посебен акцент се става на младите невработени лица до 29 години и со табеларен приказ се дава јасен преглед за учеството на младите лица во секоја од услугите и програмите односно мерките за вработување.

II. ПРОГРАМИ И МЕРКИ ЗА ВРАБОТУВАЊЕ И УСЛУГИ НА ПАЗАРОТ НА ТРУДОТ

Оперативниот план за активни програми и мерки за вработување и услуги на пазарот на трудот за 2017 година ги опфаќа следните програми/мерки и услуги:

1. Развој на претприемништвото

- Програма за самовработување
- Програма за самовработување на лица со инвалидност

2. Субвенционирано вработување

- Поддршка на растот на микро и мали претпријатија за создавање на нови работни места
- Програма за условен паричен надоместок за субвенционирано вработување на лица во социјален ризик
- Субвенционирано вработување за невработени лица преку ослободување од придонеси/ персонален данок на доход (Проект “Македонија вработува 2”)
- Субвенционирано вработување на лица со инвалидност
- Финансиска и советодавна поддршка за раст на микро, мали и средни претпријатија и социјални претпријатија

3. Обука

- Обука кај познат работодавач
- Обука на работното место со субвенционирано вработување
- Обука за задоволување на побарувани занимања на пазарот на трудот
- Обука за напредни ИТ вештини
- Обука за возачи за Ц, Д и Е - категорија
- Обука за стекнување на вештини од стари занаети
- Практиканство 1
- Обука за основни вештини за вработување на млади лица до 29 години и невработени лица за странски јазици
- Обука за основни вештини за вработување на млади лица до 29 години и невработени лица за компјутери
- Обука за стекнување квалификации според моменталните потреби на пазарот на труд (сектор услуги и индустрија)
- Обука и советување за претприемништво за млади

4. Општинско-корисна работа

- Програма за општинско-корисна работа

5. Пилот-програми

- Развој и имплементација на пилот програми за млади според локалните потреби
- Обука за задоволување на локалните потреби од квалификувана работа сила
- Центар за стручна обука

6. Услуги за вработување

- Помош при барање работа (информации за пазарот на труд, советување и насоки за вработување)
- Обука за вработување и барање работа
- Мотивациони обуки
- Посредување при вработување
- Услуги за работодавачи
- Подготовка за вработување и за работа
- Обуки за животни вештини и мотивација
- Професионална ориентација и подготвеност за работа
- Услуги на активирање поединци изложени на ризик од социјално исклучување
- Услуги за активирање на млади невработени лица
- Едукација за користење на он-лајн услугите на АВРМ
- Саеми за вработување

7. Анкета за потреба од вештини на пазарот на трудот

- Анкета за потреба од вештини на пазарот на трудот

1. РАЗВОЈ НА ПРЕТПРИЕМНИШТВОТО

1.1.1 Програма за самовработување

Цел	Да се поддржат невработените лица во основање сопствена фирма, формализирање на веќе постоечка (неформална) дејност и во создавање дополнителни вработувања
Опис	Оваа програма вклучува обука за претприемништво, помош при развивање одржлив бизнис план и регистрирање на дејност, грантови во форма на опрема и/или материјали и менторство во време на започнување на бизнисот.
Опфат на корисници	1.050 невработени лица од евиденцијата на АВРМ вработени во 1.000 новоотворени микро претпријатија
Потребни средства	287.619.938 денари
Извори на средства	Буџет на АВРМ - Потсметка активни програми и мерки за вработување, кон УНДП
Надлежна институција	АВРМ, МТСП и УНДП
Партнер институција	АППРМ, ЦРМ, Занаетчиски комори

Услови и критериуми

Право на аплицирање за учество во програмата за Самовработување имаат сите евидентирани невработени лица во АВРМ. При тоа, зависно од освоените бодови од прашалникот за учество во програмата, се селектираат 1.600 учесници, кои понатаму се стекнуваат со право да добијат обука за претприемништво (бизнис идеја со маркетинг план). По завршувањето на обуката, се врши селекција на 1.150 лица кои ќе добијат поддршка за изработка на бизнис план. Исто така, лицата кои ќе ја завршат обуката за претприемништво и ќе изработат бизнис план (согласно мерката 3.10) ќе можат да учествуваат во понатамошните активности во оваа програма. Невработените лица (вкупно 1.000) кои доставиле најдобри бизнис планови ќе добијат помош при регистрација на сопствен бизнис и ќе добијат грант во форма на опрема и/или материјали за започнување на бизнисот. Дополнително, на најдобрите 50 бизнис планови кои имаат потреба од нови вработувања ќе им се доделат средства за дополнително вработување на уште едно лице во форма на опрема и/или материјали.

За реализација на секое самовработување се предвидува поддршка со неповратни средства во висина од **263.940** денари од кои **246.000** денари во вид на директна поддршка за набавка на опрема и/или материјали, додека **17.940** денари

се наменети за поддршка во вид на основна обука за претприемништво и водење бизнис, ваучер систем за изработка на бизнис план и поддршка при регистрирање на бизнисите.

Кандидатите кои ќе презентираат одржлив бизнис план, кој јасно укажува на потреба од дополнително вработување на уште едно лице за успешно функционирање на бизнисот, но и преку економски и финансиски параметри ја потврдува одржливоста на дополнителното вработување, имаат можност да аплицираат за грант кој ќе поддржи самовработување на основачот на фирмата и дополнителното вработување. Износот на дополнителниот грант за вработување на едно лице на возраст над 29 години изнесува **92.000** денари, додека за младо лице до 29 годишна возраст изнесува **153.750** денари.

Во тој случај, за основање на фирма и дополнително вработување на едно лице постаро од 29 години, средствата на вкупниот грант ќе изнесуваат **355.940** денари, од кои **263.940** денари за реализација на самовработувањето и отворање на бизнисот и **92.000** денари за дополнително вработеното лице. Притоа, **338.000** денари ќе бидат доделени во вид на директна поддршка за набавка на опрема и/или материјали додека останатите **17.940** денари се наменети за поддршка во вид на основна обука за претприемништво и водење бизнис во времетраење од најмалку 30 часа, ваучер систем за изработка на бизнис план и поддршка при регистрирање на бизнисите.

За основање на фирма и дополнително вработување на едно младо лице на возраст до 29 години, средствата на вкупниот грант ќе изнесуваат **417.690** денари, од кои **263.940** денари за реализација на самовработувањето и отворање на бизнисот и **153.750** денари за дополнително вработеното младо лице. Притоа, **399.750** денари ќе бидат доделени во вид на директна поддршка за набавка на опрема и/или материјали додека останатите **17.940** денари се наменети за поддршка во вид на основна обука за претприемништво, изработка на бизнис план и поддршка при регистрирање на бизнисот.

Основачот на правниот субјект ќе има обврска да го задржи дополнително вработеното лице најмалку 12 месеци доколку лицето е постаро од 29 години, односно 18 месеци доколку дополнително вработеното лице е на возраст до 29 години. Со грант за самовработување и дополнително вработување ќе бидат поддржани до 50 бизниси во текот на една година.

Во програмата за Самовработување ќе се вклучат и кандидатите од мерката 3.6 Обука за стекнување вештини од стари занаети, кои успешно ќе ја завршат обуката и ќе изразат желба да основаат занаетчиска дејност (правен субјект). Овие лица ќе се вклучат независно од објавените огласи и ќе ги поминат сите чекори предвидени за имплементирање на програмата.

Со програмата ќе се поддржат и најмногу 20 бизнис планови од рурални поддрачја со претежна дејност – Одгледување на молзни крави, други говеда и

биволи, овци, кози и свињи³. Преку програмата овие почетни фирми ќе имаат можност да набават квалитетни грла (молзни крави, говеда, кози, овци и свињи) само од правни субјекти регистрирани на територија на Р.М, кои продаваат стока согласно позитвните законски прописи за ставање во промет (тргување) со жива стока.

Преку Програмата за самовработување нема да се поддржи основање на бизниси во следните дејности:

- Земјоделска дејност, односно дејност од Сектор А/А, Оддел 01 – Растително и животинско производство, лов и услужни дејности поврзани со нив (со исклучок на дејностите со шифра 01.41; 01.42; 01.45 и 01.46 за најмногу 20 бизниси);
- Производство и дистрибуција на оружје, односно дејност од класа 25.40 – Производство на оружје и муниција;
- Финансиски и осигурителни бизниси и активности кои вклучуваат игри на среќа, односно дејност од Сектор К/И – Финансиски дејности и дејности на осигурување;
- Трговија на големо и на мало со моторни возила и мотоцикли и поправка на моторни возила и мотоцикли, односно дејности од Оддел 45 **со исклучок на дејностите:**
 - 45.20 – Одржување и поправка на моторни возила,
 - 45.32 – Трговија на мало со делови и прибор за моторни возила, и
 - 45.40 – Трговија со мотоцикли и делови и прибор за мотоцикли, одржување и поправка на мотоцикли;
- Трговија на големо, односно дејностите од Оддел 46;
- Бизниси во дејност од класа 49.32 - Такси служба;
- Дејност од Сектор L/J – Дејности во врска со недвижен имот;
- Дејност од Оддел 70 - Управувачки дејности, советување во врска со управувањето.

Лицата кои потпишале Договор за грант по регистрирање на фирмата, се должни во рок од 15 дена да се пријават во задолжително социјално осигурување.

Лицата кои добиле грант во изминатите години немаат право да аплицираат за учество во Програмата.

Ако фирмата основана со грант за самовработување е финансиски неактивна, основачот/корисникот на грантот е должен да врати:

- 100% од грантот доколку по истекот на 3 последователни месеци од регистрација на фирмата и дополнителните 2 месеци по доставената опомена нема реализирано финансиски трансакции преку УЈП.

Ако фирмата основана со грант за самовработување престане со својата дејност, основачот/корисникот на грантот е должен да врати:

³ Ќе се поддржат бизниси со следните шифри на дејност: 01.41 – Одгледување на молзни крави; 01.42 - Одгледување на други говеда и биволи ; 01.45 – Одгледување на овци и кози; и 01.46 – Одгледување на свињи

- 80 % од грантот доколку дејноста престане во рок од една година од регистрацијата на фирмата;
- 60 % од грантот, доколку дејноста престане во рок од две години од регистрацијата на фирмата.

Лицата кои ќе ги искористат средствата за набавка на опрема и/или материјали преку програмата за Самовработување не може да се вратат во евиденцијата на невработени лица до истекот на рокот на Договорот за доделување на грант или се додека не го врати долгот произлезен од непочитување на одредбите во Договорот.

Програма за самовработување – МЛАДИ ДО 29 ГОДИНИ	
Цел	Да се поддржат невработените млади лица во основање сопствена фирма, формализирање на веќе постоечка (неформална) дејност и во создавање дополнителни вработувања
Опфат на корисници	315 невработени млади лица од евиденцијата на АВРМ на активни баратели на работа
Потребни средства	86.285.981 денари

1.1.2 Старт-ап бизниси за млади

Цел	Да се поддржат невработени млади лица до 29 годишна возраст во основање сопствена фирма, формализирање на веќе постоечка (неформална) дејност и во создавање дополнителни вработувања
Опис	Програмата е наменета за млади лица до 29 годишна возраст кои ќе основаат бизниси со претежна дејност во секторот/областа информациски и комуникациски технологии (ИКТ), производство, туризам и органско земјоделие. Програмата вклучува обука за претприемништво, помош при развивање одржлив бизнис план и регистрирање на дејност, грантови во форма на опрема и/или материјали и за финансирање на деловните активности во почетниот период, менторска поддршка во времетраење од 2 години по регистрацијата на бизнисот, како и советодавни услуги од експерти специјализирани во клучни менаџмент области.
Опфат на корисници	196 невработени млади лица до 29 години вработени во околу 140 новоотворени микро претпријатија со дејност од областа на ИКТ, производство, туризам, органско земјоделие и социјални услуги во домашни услови
Потребни средства	81.197.487 денари
Извори на средства	Буџет на АВРМ кон УНДП
Надлежна институција	АВРМ, МТСП и УНДП
Партнер институција	АППРМ и ЦРМ

Право на учество во новата шема од програмата за самовработување имаат сите евидентирани невработени млади лица на возраст до 29 години кои ќе основаат бизнис во секторите/ областите:

- Сектор А/А - Земјоделство, шумарство и рибарство: ќе бидат подржани дејностите од група 01.1 - Одгледување на едногодишни насади и посеви, група 01.2 - Одгледување на повеќегодишни насади и посеви, и група 01.3 - Одгледување на саден материјал. Растителното производство ќе биде поддржано само доколку се применуваат методите за органско земјоделско производство.
- Сектор С/В - Преработувачка индустрија со исклучок на група 25.4 - Производство на оружје и муниција, и група 33 - Поправка и инсталирање на машини и опрема;

- Сектор J/S – Информации и комуникации: ќе бидат подржани дејностите од група 58.2 - Издавање на софтвер, група 62.0 - Компјутерско програмирање, консултантски и сродни дејности, и група 63.1 - Обработка на податоци, хостирање и слични дејности, интернет портали.
- Сектор I/3 – Објекти за сместување и сервисни дејности за храна со исклучок на група 56.2 - Услуги на доставување на храна и пијалаци за посебни прилики (кетеринг) и останати сервиси во врска со храната и група 56.3 - Подготовка и послужување на пијалаци
- Дејности на социјална заштита без сместување – Центри за давање помош и поддршка во домашни услови.

Во оваа нова шема за поддршка на млади лица, ќе можат да се вклучат и младите лица кои ќе ја завршат обуката за претприемништво и ќе изработат бизнис план согласно мерката 3.10, но само доколку планираат да основаат бизнис во горенаведените сектори/области.

Преку оваа нова шема може да се поддржи основање на нова фирма од страна на еден или два содружника - млади лица на возраст до 29 години. Во согласност со бројот на содружниците, ќе бидат подржани следните видови на правни субјекти:

Основање на фирма од страна на еден содружник – корисник на програмата

- ДООЕЛ - друштво со ограничена одговорност од едно лице
- ТП - Трговец – поединец

Основање на фирма од страна на два содружника – корисници на програмата

- ДОО - друштво со ограничена одговорност.

Основање на фирма од страна на еден содружник – корисник на програмата

Како прв чекор во процесот, апликантите ќе пополнат прашалник за учество во програмата по што, врз основа на освоените бодови, ќе бидат селектирани кандидати кои се стекнуваат со право да добијат обука за претприемништво. По завршувањето на обуката, врз основа на евалуацијата на бизнис идејата ќе бидат селектирани кандидатите на кои ќе им биде обезбедена консултантска поддршка за развој на бизнис план. На кандидатите кои доставиле најдобри бизнис планови ќе им се одобри поддршка за регистрирање на фирма; неповратни средства за набавка на нова опрема, материјали и за поддршка на тековните деловни активности во висина од **307.500** МКД како и техничка поддршка во период од 2 години по регистрацијата на бизнисот. Дополнително, на **најдобрите 20 бизнис планови** кои имаат потреба од нови вработувања ќе им се доделат средства за дополнително вработување на уште едно лице во форма на опрема и/или материјали.

Основање на фирма од страна на два содружника – корисници на програмата

Двете невработени млади лица до 29 години ќе поднесат изјава за намера за основање на фирма од страна на два содружника. И двата идни содружника треба да го пополнат прашалникот за учество во програмата.

Доколку двете лица бидат селектирани врз основа на освоените бодови, и двата идни содружника се стекнуваат со право да добијат обука за претприемништво. Во текот на обуката, двата идни содружника заедно работат на подготовката на бизнис идејата. Доколку бизнис идејата на идните содружници биде селектирана, ќе им биде обезбедена консултантска поддршка за развој на бизнис план. И двата идни содружника се обврзани да учествуваат во процесот на изработка на бизнис планот. На содружниците кои доставиле најдобри бизнис планови ќе им се одобри поддршка за регистрирање на фирма; неповратни средства за набавка на опрема, материјали и за поддршка на тековните деловни активности во висина од **615.000** МКД како и техничка поддршка во период од 2 години по регистрацијата на бизнисот.

Опфат на корисници

- Обука за претприемништво вклучувајќи развој на бизнис идеја и маркетинг план за избраната дејност: 230 лица
- Советодавна поддршка за развој на бизнис план: 180
- Поддршка за регистрирање на фирма, неповратни средства и техничка поддршка: 140 лица.

Вид на поддршка

Советодавна поддршка:

- Обука за претприемништво: вклучува стручно советување за развој на бизнис идеја и маркетинг план за избраната дејност. Обуката е со времетраење од 30 часа.
- Развивање на одржлив бизнис план: поддршка од советници регистрирани во Каталогот на АППРМ.
- Регистрирање на дејност: совети и покривање на трошоците за регистрација на фирма во Централен Регистар на Македонија.
- Менторска поддршка од страна на квалификувани ментори кои ќе обезбедат информации и совети во водењето на бизнисот. Поддршката ќе биде обезбедена со период од две години по основањето на бизнисот со вкупен фонд од 200 часови по фирма.
- Советување од консултанти специјализирани во клучни менаџмент области во период од две години од основањето на фирмата со вкупен фонд од 120 часови по фирма.

Финансиска поддршка

Неповратни средства (грант) во износ од **307.500** денари по корисник за основање на сопствена фирма. Доколку се одобрува основање на партнерска фирма – ДОО во сопственост на 2 лица – корисници на оваа програма, на секој содружник ќе му биде одобрен грант во износ од **307.500** денари со што вкупната сума на грантот што ќе биде одобрен на фирмата ќе изнесува **615.000** денари.

- **80%** од грантот ќе бидат доделени во форма на опрема и материјали. Останатите **20%** од грантот ќе бидат наменети за поддршка на финансирањето на деловните активности на новооснованата фирма во период од една година по регистрацијата на бизнисот (покривање на трошоци за сметководствени услуги; маркетинг активности; специјализирани обуки на теми од областа на менаџментот како што се финансиско планирање, маркетинг стратегија, организација на производство, раководење со човечки ресурси итн.; кирија, струја, вода, телефон). По исклучок, доколку успешното функционирање на бизнисот налага вложување на вкупната сума на грантот од **307.500** односно **615.000** денари во набавка на опрема и материјали, ќе биде одобрено целосно користење на грантот за оваа намена доколку корисникот депонира средства во износ од најмалку **25%** од износот на грантот на жиро сметка на фирмата за поддршка на финансирањето на деловните активности во почетниот период.

Максималниот износ по старт-ап компанија основана од едно лице може да изнесува **445.440** денари од кои **307.500** денари за набавка на опрема и/или материјали и за финансирање на деловните активности во почетниот период, додека преостанатите **137.940** денари за дополнителна советодавна услуга, регистрација и сл. испорачани во период од 2 години по регистрација на фирмата.

Максималниот износ по старт-ап компанија основана од два основачи може да изнесува **756.440** денари од кои **615.000** денари за набавка на опрема и материјали и за финансирање на деловните активности во почетниот период, додека преостанатите **141.440** денари за дополнителна советодавна услуга, регистрација и сл. испорачани во период од 2 години по регистрација на фирмата.

Финансиска поддршка за дополнително вработување

Кандидатите кои ќе основаат фирма во сопственост на едно лице (**ДООЕЛ или ТП**) и кои ќе презентираат одржлив бизнис план кој јасно укажува на потреба од дополнително вработување на уште едно лице за успешно функционирање на бизнисот, но и преку економски и финансиски параметри ја потврдува одржливоста на дополнителното вработување, имаат можност да аплицираат за грант кој ќе поддржи самовработување на основачот на фирмата и дополнителното вработување. Износот на дополнителниот грант за вработување на едно лице на возраст над 29 години изнесува **92.000** денари, додека за младо лице до 29 годишна возраст изнесува **153.750** денари.

Во тој случај, за основање на фирма и дополнително вработување на едно лице постаро од 29 години, средствата на вкупниот грант ќе изнесуваат **537.440** денари, од кои **307.500** денари за реализација на самовработувањето и отворање на

бизнисот, **137.940** денари за советодавна поддршка и **92.000,00** денари за дополнително вработеното лице во форма на опрема и материјали.

За основање на фирма и дополнително вработување на едно младо лице на возраст до 29 години, средствата на вкупниот грант ќе изнесуваат **599.190** денари, од кои **307.500** денари за реализација на самовработувањето и отворање на бизнисот, **137.940** денари за советодавна поддршка и **153.750** денари за дополнително вработеното младо лице во форма на опрема и материјали.

Основачот на правниот субјект ќе има обврска да го задржи дополнително вработеното лице најмалку 12 месеци доколку лицето е постаро од 29 години, односно 18 месеци доколку дополнително вработеното лице е на возраст до 29 години. Со грант за самовработување и дополнително вработување ќе бидат поддржани до 20 бизниси.

Лицата кои потпишале Договор за грант по регистрирање на фирмата, се должни во рок од 15 дена да се пријават во задолжително социјално осигурување.

Лицата кои во изминатите години добиле грант од Програма за самовработување немаат право да аплицираат за учество во Програмата Старт-ап бизниси за млади.

Ако фирмата основана со грант од Програмата Старт-ап бизниси за млади е финансиски неактивна, основачот/корисникот на грантот е должен да врати:

- 100% од грантот доколку по истекот на 3 последователни месеци од регистрација на фирмата и дополнителните 2 месеци по доставената опомена нема реализирано финансиски трансакции преку УЈП.

Ако фирмата основана со грант за самовработување престане со својата дејност, основачот/корисникот на грантот е должен да врати:

- 80% од грантот обезбеден во форма на опрема и материјали доколку дејноста престане во рок од една година од регистрацијата на фирмата;
- 60% од грантот обезбеден во форма на опрема и материјали, доколку дејноста престане во рок од две години од регистрацијата на фирмата.

Лицата кои ќе ги искористат средствата за набавка на опрема и/или материјали и за финансирање на деловните активности во почетниот период преку Програмата Старт-ап бизниси за млади не може да се вратат во евиденцијата на невработени лица до истекот на рокот на Договорот за доделување на грант или се додека не го вратат долгот произлезен од непочитување на одредбите во Договорот.

1.2 Програма за самовработување на лицата со инвалидност

Цел	Целта на програмата е да се зголеми пристапот и учеството на лицата со инвалидност, како и да се зголемат можностите на пазарот на трудот за нивно вработување. Непосредна цел е да се создадат 50 правни субјекти преку поттикнување на претприемништвото и самовработување на лица со инвалидност, како и преку отворање на дополнителни 100 нови работни места во тие почетни бизниси.
Опис	Оваа програма вклучува обука за претприемништво, помош при развивање одржлив бизнис план и регистрирање на дејност, неповратни грантови во форма на опрема и/или материјали и менторство во време на започнување на бизнисот. Корисниците ќе добијат можност за менторство и стручна поддршка во текот на програмата и по регистрација на бизнисот.
Опфат на корисници	150 невработени лица, од кои 50 лица со попреченост од евиденцијата на АВРМ ⁴ и 100 дополнително вработени лица во почетните бизниси
Потребни средства	27.355.350 денари
Извори на средства	Буџет на АВРМ - потсметка на Посебниот фонд за лицата со инвалидност, кон УНДП
Надлежна институција	МТСП, АВРМ и УНДП
Партнер институција	ЦРМ, Занаетчиски комори, Здруженија и сојузи на лица со попречености

Услови и критериуми

Преку соработка со соодветни институции, организации и здруженија кои работат со лица со инвалидност ќе се идентификуваат лицата со инвалидност кои можат да се вклучат на пазарот на труд, преку нивно мотивирање, промоција на можностите за вработување, обука и стекнување на меки вештини, вработување, самовработување, поддршка на кандидатите по вработувањето или регистрирањето на сопствен бизнис и следење на успешноста на кандидатите.

Носител на програмата е АВРМ, а процесот на имплементација на програмата се одвива преку 30-те центри за вработување (ЦВ) на АВРМ, УНДП и центрите за социјална работа, со вклучување на здруженија на граѓани и сојузи на лица со инвалидност.

⁴Согласно Законот за вработување на инвалидни лица

Програмата се базира врз принципите на конкурентност, со цел максимизирање на ефектите од вложените средства. Процесот на селекција ќе се одвива низ неколку фази и има за цел да обезбеди транспарентност и конкурентност, како и да поддржат кандидати со најдобри бизнис идеи кои гарантираат одржливи резултати.

Учесниците кои ќе ги задоволат поставените критериуми на програмата се стекнуваат со одредени права и обврски, и тоа:

- да посетуваат обука за претприемништво и бизнис планирање;
- да добијат Потврда за завршени обуки;
- да добијат менторство и стручна поддршка во текот на програмата и по регистрација на бизнисот;
- да регистрираат правен субјект во Централен регистар на РМ и да се самовработат;
- да користат грант во форма на опрема и/или материјали во износ од 270.000 денари, согласно условите наведени во договорот за грант;
- можност да остварат дополнително вработување на најмногу две лица и дополнителен грант во форма на опрема и/или материјали во износ од 92.000 денари по лице. Доколку дополнителното вработено лице е на возраст до 29 години, износот на грантот изнесува 153.750 денари;
- да ги користат правата и бенефициите од Посебниот фонд, согласно Законот за вработување на инвалидни лица;
- да обезбедат услови за непречен мониторинг за времетраење на договорот за грант.

Ако фирмата е финансиски неактивна, основачот/корисникот на грантот е должен да врати:

- 100% од грантот доколку по истекот на 3 последователни месеци од регистрација на фирмата и дополнителните 2 месеци по доставената опомена нема реализирано финансиски трансакции преку УЈП.

Ако фирмата престане со својата дејност, основачот/корисникот на грантот е должен да врати:

- 80 % од грантот доколку дејноста престане во рок од една година од регистрацијата на фирмата;
- 60 % од грантот, доколку дејноста престане во рок од две години од регистрацијата на фирмата.

Новоформируваниот бизнис кој ќе вработи дополнително лице, согласно условите и критериумите предвидени со оваа програма, има обврска да го задржи лицето на работа најмалку 12 месеци, односно 18 месеци (ако се работи за младо лице до 29 години) од денот на засновањето на работниот однос или на негово место да вработи друго невработено лице евидентирано во АВРМ. Во спротивно,

работодавачот треба да ги врати искористените средства за опрема и/или материјали, во паричен износ сразмерно со времетраењето на вработувањето.

Програма за самовработување на лица со инвалидност – МЛАДИ ДО 29 ГОДИНИ	
Цел	Да се поддржат невработените млади лица со инвалидитет во основање сопствена фирма, формализирање на веќе постоечка (неформална) дејност и во создавање дополнителни вработувања
Опфат на корисници	45 невработени млади лица со инвалидитет евидентирани во АВРМ како носители на бизнисот Најмалку 30 невработени млади лица евидентирани во АВРМ, како дополнителни вработувања
Потребни средства	8.206.605 денари

2. СУБВЕНЦИОНИРАНИ РАБОТНИ МЕСТА

2.1 а) Поддршка на растот на микро, мали и средни претпријатија за создавање нови работни места

Цел	Поддршка во креирање на нови работни места во микро, мали и средни правни субјекти
Опис	Грант во опрема и/или материјали наменет за успешни микро, мали и средни правни субјекти, заради отворање на нови работни места
Опфат на корисници	200 невработени лица евидентирани во АВРМ
Потребни средства	18.400.000 денари
Извори на средства	Буџет на АВРМ - Потсметка за активни програми и мерки за вработување, кон УНДП
Надлежна институција	МТСП, АВРМ, УНДП и АППРМ

Услови и критериуми

Со грант во висина од 92.000 денари во форма на опрема и/или материјали ќе се поддржи создавање на нови работни места со полно работно време во микро, мали и средни правни субјекти кои:

- 1) биле регистрирани најмалку една година до денот на објавување на јавниот оглас;
- 2) не го намалиле бројот на вработени 6 месеци пред поднесувањето на апликацијата;
- 3) ги имаат измирено сите обврски по основ на даноци и придонеси од задолжително социјално осигурување;
- 4) кои имаат остварено добивка во претходната година.

Правниот субјект кој вработува невработено лице во рамките на оваа програма е должен да го задржи лицето во работен однос уште најмалку 12 месеци, без да го намали вкупниот број на вработени на неопределено време.

2.1 б) Поддршка на растот на микро, мали и средни претпријатија за создавање нови работни места за млади лица до 29 години

Цел	Да се создадат нови вработувања за невработени млади лица до 29 години
Опис	Неповратни средства (грант) во висина од 153.750 денари во форма на опрема и материјали за отворање на нови работни места за млади лица до 29 годишна возраст
Опфат на корисници	250 невработени млади лица во евиденција на АВРМ вработени во микро, мали и средни претпријатија (ММСП)
Потребни средства	40.359.375 денари
Извори на средства	9.132.862 денари- Буџет на АВРМ - Потсметка за активни програми и мерки за вработување, кон УНДП 31.226.513 денари -Буџет на АВРМ кон УНДП
Надлежна институција	МТСП,АВРМ, УНДП и АППРМ

Корисници на Програмата

- Микро, мали и средни претпријатија⁵ (ММСП) кои при процесот на апликација ги исполниле сите критериуми утврдени за Програмата и успешно го завршиле процесот на селекција. Максималниот број на поддржани вработувања на млади до 29 години по претпријатије е ограничен на 5 лица. Претпријатијата треба да ги исполнат следните услови за аплицирање:
 - Да не е намален вкупниот број на вработени на неопределено работно време во изминатите 3 месеци пред објавување на јавниот оглас, со исклучок во случај на природен одлив (смрт или пензионирање);
 - Да ги имаат измирено сите обврски по основ на даноци и придонеси; и
 - Да немаат остварено загуба во 2016 година

Процес на селекција

Фирмите кои ги исполнуваат горенаведените услови за аплицирање, поднесуваат пополнет Прашалник - краток бизнис план и го пополнуваат Апликациониот формулар.

⁵ Согласно Законот за трговски друштва (2004 г.), микро претпријатијата имаат до 10 вработени, малите претпријатија имаат до 50 вработени, додека средните до 250 и големите 251 и повеќе вработени.

Селекцијата на пријавените фирми како и бројот на поддржани вработувања на млади лица до 29 години по фирма ќе се изврши во согласност со критериумите кои се однесуваат на профилот и потенцијалот на фирмата за раст.

Вид на поддршка

Неповратни средства (грант) во висина од 153.750 денари во форма на опрема и материјали за секое ново вработување на младо лице до 29 години. Максималниот износ што може да биде одобрен на индивидуална фирма изнесува 768.750 денари за остварени нови вработувања на 5 млади лица до 29 години.

Правниот субјект кој вработува невработено лице во рамките на оваа програма е должен да го задржи лицето во работен однос најмалку 18 месеци, без да го намали вкупниот број на вработени на неопределено време.

2.2 Програма за условен паричен надоместок за субвенционирано вработување на лица во социјален ризик

Цел	Да се поттикнат работодавачите да вработуваат лица во социјален ризик
Опис	<p>Програмата нуди три вида на можности, од кои работодавачот може да избере:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. 6 месеци субвенционирање на бруто плата за работното место кај работодавач кој ќе вработи евидентирано невработено лице кое е во социјален ризик, при што работодавачот се обврзува да го задржи ова лице во работен однос најмалку уште дополнителни 6 месеци, 2. 6 месеци субвенционирање на нето плата за работното место кај работодавач кој ќе вработи евидентирано невработено лице кое е во социјален ризик и 60-месечно ослободување од плаќање на придонеси од задолжително социјално осигурување,⁶ 3. 6 месеци субвенционирање на нето плата за работното место кај работодавач кој ќе вработи евидентирано невработено лице кое е во социјален ризик и 36-месечно ослободување од плаќање на придонеси од задолжително социјално осигурување и персонален данок на доход со обврска работникот да се задржи дополнителни 12 месеци на работа.⁷
Опфат на корисници	<p>21 невработени лица евидентирани во АВРМ како активни баратели на работа.</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Приоритетни целни групи: <ul style="list-style-type: none"> - корисници на социјална парична помош (СПП) кои се на возраст помеѓу 16 и 29 години; - лица кои до 18 годишна возраст имале статус на деца без родители и родителска грижа (корисници на парична помош на возраст од 18-26 години), - лица кои биле корисници на програмата условен паричен надомест за средно образование. 2. Корисници на СПП кои припаѓаат на било која друга возрасна група; 3. Лица кои се: <ul style="list-style-type: none"> • членови на семејства корисници на право на

⁶ Оваа можност може да се избере за лицата кои ќе бидат вработени во периодот од 01.01 - 27.06.2017 година

⁷ Оваа можност може да се избере за лицата кои ќе бидат вработени во периодот од 01.01 - 27.06.2017 година

	<p>постојана парична помош или детски додаток;</p> <ul style="list-style-type: none"> жртви на семејно насилство кои се сместени во шелтер центри или чијшто месечен семеен приход по член на семејство во годината пред годината во која аплицираат е понизок од 50% од последната просечна нето плата објавена од Државниот завод за статистика; лица кои биле корисници на државна стипендија во последните 15 години и чијшто месечен семеен приход по член на семејство во годината пред годината во која аплицираат е понизок од 50% од последната просечна нето плата објавена од Државниот завод за статистика; лица до 29 години чијшто месечен семеен приход по член на семејство во годината пред годината во која аплицираат е понизок од 50% од последната просечна нето плата објавена од Државниот завод за статистика <p>Вкупниот број на вработувања во рамките на оваа програма врз основа на критериумот млади лица до 29 години со ниски примања не смее да надминува повеќе од 15% од вкупниот број на склучени договори за вработување во рамките на оваа програма</p>
Потребни средства	8.000.000 денари
Извори на средства	Буџет на МТСП (Кредит на СБ) за АВРМ
Надлежна институција	МТСП, АВРМ, ЦСР

Услови и критериуми

Оваа програма е насочена кон лицата кои се во социјален ризик евидентирани како невработени лица во АВРМ.

Субвенцијата за вработување на лица согласно можнота бр. 1 е следна:

- бруто месечна плата од 14.900 денари по вработено лице за лицата кои немаат квалификации и
- бруто месечна плата од 17.000 денари по вработено лице за оние лица со повисок степен на образование или кои ќе бидат вработени на места на кои се извршуваат покомплексни работни задачи.

Овие износи се исплаќаат во текот на првите 6 месеци од периодот на субвенционираното вработување. Дополнително, во текот на првите 6 месеци од периодот на субвенционираното вработување, на работодавачот му се исплаќаат по

5.000 денари по вработено лице преку оваа програма и истите ќе бидат наменети за покривање на трошоците за обука и материјали. Со тоа, вкупните износи на субвенциите кои ќе им се исплаќаат на работодавачите се 19.900 денари односно 22.000 денари по вработено лице.

Износот на субвенцијата која се исплаќа за лицата вработени согласно можностите бр. 2 и 3 се:

- нето месечна плата од 10.500 денари по вработено лице за лицата кои немаат квалификации и
- нето месечна плата од 11.900 денари по вработено лице за оние лица со повисок степен на образование или кои ќе бидат вработени на места на кои се извршуваат покомплексни работни задачи.

Овие износи ќе се исплаќаат во текот на првите 6 месеци од периодот на субвенционирано вработување. Дополнително од денот на склучување на договорот за вработување, работодавачот е ослободен од плаќање на придонеси од задолжително социјално осигурување, согласно можноста за која се одлучил.

При селекција на работодавачите ќе се применат следните критериуми:

- Работодавачот не треба да има намалено вкупниот број на вработени на неопределено време во периодот од објавувањето на јавниот повик до поднесување на барањето за субвенционирано вработување, освен во случај на пензионирање или смрт;
- Доколку работодавачот претходно учествувал во некоја од програмите за субвенционирано вработување спроведувани од АВРМ, при што не ги почитувал договорните обврски, нема право да учествува во оваа програма;

За времетраење на работниот однос на лицата корисници на СПП вклучени во оваа програма ќе им мирува правото на користење на социјална помош, согласно постојното решение за СПП.

Програма за условен паричен надоместок за субвенционирано вработување на лица во социјален ризик – МЛАДИ ДО 29 ГОДИНИ	
Цел	Да се поттикнат работодавачите да вработуваат млади лица во социјален ризик
Опфат на корисници	15 невработени млади лица евидентирани во АВРМ како активни баратели на работа
Потребни средства	4.718.000 денари

2.3 Субвенционирано вработување невработени лица - Проект “Македонија вработува 2”⁸(Проектот Македонија вработува 2 заврши заклучно 27.06.2017 година)

Цел	Да се поттикнат работодавачите да вработуваат невработени лица евидентирани во АВРМ како активни баратели на работа
Опис	Ослободување од плаќање на придонеси од задолжително социјално осигурување и/или персонален данок на доход за работодавачи кои ќе вработат евидентирани невработени лица, согласно со одредбите од Законот за вработувањето и осигурување во случај на невработеност, кои се однесуваат на Проектот „Македонија вработува 2“
Опфат на корисници	5.000 невработени лица од евиденцијата во АВРМ како активни баратели на работа
Пресметан просечен износ на ослободување	507.540.000 денари годишно (42.295.000 денари месечно)
Извори на средства	/
Надлежна институција	АВРМ

Услови и критериуми

Согласно Законот за вработувањето и осигурување во случај на невработеност, Проектот “Македонија вработува 2“ нуди можност за работодавач од приватен сектор, кој ќе вработи невработено лице од одредена целна група, по претходно доставено барање, да биде ослободен од плаќање на придонеси од задолжително социјално осигурување и/или персонален данок на доход:

- **невработено лице до 35 години возраст**, кое што претходно немало заснован работен однос или кое имало претходно заснован работен однос, но пред вработувањето согласно мерката е невработено најмалку три месеци. Работодавачите ќе бидат ослободени од плаќање на придонеси од задолжително социјално осигурување и персонален данок на доход, во период од 3 години сметано од денот на вработувањето при што работодавачот е должен да го задржи лицето уште 1 година по истекот на периодот за кој што е ослободен од плаќање на придонеси и персонален данок на доход.

- **невработено лице на возраст од 35 до 50 години**, кое во последните 15 години било најмалку 10 години невработено и најмалку три месеци пред вработувањето немало заснован работен однос. Работодавачот кој ќе вработи лице од оваа

⁸ Проектот Македонија вработува 2 заврши заклучно 27.06.2017 година

група ќе биде ослободен од плаќање на придонеси од задолжително социјално осигурување во траење од 5 години од денот на вработувањето при што е должен да го задржи лицето уште 1 година, по истекот на периодот во кој што е ослободен од плаќање на придонеси од задолжително социјално осигурување.

- **невработено лице на возраст над 50 години** кои најмалку три месеци пред вработувањето немало заснован работен однос. Работодавач кој ќе вработи лице од оваа група ќе биде ослободен од плаќање на придонеси од задолжително социјално осигурување во период од 60 месеци сметано од денот на вработувањето. Работодавачот нема обврска да го задржи дополнителни месеци на работа по искористување на мерката.

- **невработено лице на возраст над 58 години** кое во последните две години пред вработувањето, немало засновано работен однос. Работодавачот кој ќе вработи лице ќе биде ослободен од плаќање на придонеси од задолжително социјално осигурување до исполнување на условите за стекнување на правото на старосна пензија.

- **невработени лица кои се родители на три или повеќе деца** и кој најмалку три месеци пред вработувањето немале заснован работен однос; самохран родител и членови на еднородителско семејство кои најмалку 3 месеци пред вработувањето немале заснован работен однос; приматели на социјална парична помош; деца без родители и родителска грижа; жртви на семејно насилство; инвалидно лице со утврдена инвалидност согласно Закон за вработување на инвалидни лица и лице со утврдена намалена работна способност или професионална неспособност за работа за 50% согласно прописите од пензиското и инвалидското осигурување; професионални војници на кои им престанал работниот однос согласно Законот за служба во Армијата на Република Македонија и родители на деца со пречки во развојот кои се корисници на посебен додаток најмалку три месеци пред вработувањето. Ослободувањето од плаќање на придонеси од задолжително социјално осигурување и персонален данок на доход се однесува на период во траење од 5 години сметано од денот на вработувањето.

Договорот за вработување за лицата треба да биде склучен на неопределено време, со полно работно време.

Ослободувањето од плаќање на придонеси од задолжително социјално осигурување, за лицата на месечна основа се однесува до просечна бруто плата за претходната година објавена од Државниот завод за статистика, а разликата над просечната бруто плата за придонесите од задолжително социјално осигурување ја пресметува и плаќа работодавачот.

2.4 Субвенционирани работни места за лицата со инвалидност

Цел	Да се зголеми вработливоста и можностите за вработување на евидентираниите невработени лица со инвалидност
Опис	Оваа програма се спроведува согласно Законот за вработување на инвалидни лица
Опфат на корисници	316 невработени лица со инвалидност евидентирани во АВРМ
Потребни средства	192.644.650 денари
Извори на средства	Буџет на АВРМ - Посебниот фонд за вработување и работење на инвалидни лица
Надлежна институција	АВРМ

Услови и критериуми

АВРМ ги презема сите потребни активности за доделување субвенции за лица со инвалидност, во согласност со Законот за вработување на лица со инвалидност и одредбите од Правилникот за доделување неповратни грантови од Посебниот фонд. Работодавачите се должни да доставуваат месечни изводи како доказ за исплата на платата за субвенционираниите лица со инвалидност.

2.5 Финансиска и советодавна поддршка за раст на микро, мали и средни претпријатија и социјални претпријатија⁹

Цел	Да придонесе кон намалување на невработеноста во земјата преку поттикнување на деловниот раст и капацитетот за создавање на нови работни места во целната група на микро, мали и средни претпријатија (ММСП) и социјални претпријатија
Опис	Неповратни средства (грант) во висина до 615.000 денари по претпријатие за: - Финансиска поддршка за ко-финансирање на нови деловни инвестиции на претпријатијата - Советодавна поддршка од страна на експерти кои во соработка со претпријатијата ќе работат на изнаоѓање, развој и примена на решенија за клучните деловни проблеми на претпријатијата.
Опфат на корисници	45 невработени лица евидентирани во АВРМ (најмалку 3 невработени лица по фирма); 15 претпријатија: ММСП кои се производно ориентирани или обезбедуваат модерни услуги (ИТ и сл.) и претпријатија со примарна дејност во областа на социјалното претприемништво
Потребни средства	9.943.500 денари
Извори на средства	Буџет на АВРМ - Потсметка за активни програми и мерки за вработување, кон УНДП
Надлежна институција	МТСП, АВРМ и УНДП

Целна група

Микро, мали и средни претпријатија (ММСП)

Право на аплицирање за учество во програмата имаат сите ММСП кои ги исполнуваат следните услови:

- Основани заклучно со 31.08.2014;
- Со примарна дејност во секторот Преработувачка индустрија¹⁰ или во секторот Информации и комуникации¹¹. Дополнително, можат да бидат поддржани

⁹ Социјални претпријатија се претпријатија и граѓански организации кои примарно се насочени кон социјални / општествени цели и чиј профит се реинвестира за остварување на тие цели низ деловно работење или вложување во заедницата.

правни субјекти чија примарна дејност е растително производство во рамки на секторот Земјоделство, шумарство и рибарство¹²;

- Оствариле добивка во 2016 година;
- Во периодот од 01.01.2017 до објавување на огласот имаат најмалку 3 вработени лица;
- Ги имаат подмирено сите обврски по основа на даноци и придонеси;
- Во 100% приватна сопственост при што најмалку 50,1% е во сопственост на лице/лица со државјанство на Република Македонија;
- Имаат потреба од нова деловна инвестиција и се подготвени да ја ко-финансираат реализацијата на оваа инвестиција;
- Се подготвени да соработуваат со експерти во изнаоѓањето на применливи решенија за раст на нивниот бизнис како и во спроведувањето на избраното решение во деловната пракса.

Претпријатија и невладините организации со примарна дејност во областа на социјалното претприемништво

Целната група ги опфаќа сите претпријатија кои примарно се насочени кон социјални / општествени цели и чиј профит се реинвестира за остварување на тие цели низ деловно работење или вложување во заедницата. Право на аплицирање за учество во програмата имаат сите претпријатија кои ги исполнуваат следните услови:

- Основани заклучно со 31.08.2016;
- Со примарна дејност во областа на социјалното претприемништво со фокус на работно оспособување и социјално вклучување на тешко вработливи лица од ранливи групи;
- Со евидентирана економска активност во 2016 година;
- Во периодот од 01.01.2017 до моментот на поднесување на апликацијата имаат најмалку 1 вработено лице со полно работно време;
- Во периодот од 01.01.2016 до моментот на поднесување на апликацијата овозможиле рехабилитација / реинтеграција на најмалку 5 тешко вработливи лица од ранливи групи;
- Ги имаат подмирено сите обврски по основа на даноци и придонеси;
- Со регистрирано седиште во Република Македонија и со активности кои во целост или во најголем дел се одвиваат во земјата;

¹⁰ Со исклучок на група 25.4 - Производство на оружје и муниција, и група 33 – Поправка и инсталирање на машини и опрема.

¹¹ Ќе бидат подржани дејностите од група 58.2 - Издавање на софтвер, група 62.0 - Компјутерско програмирање, консултантски и сродни дејности, и група 63.1 - Обработка на податоци, хостирање и слични дејности, интернет портали.

¹² Ќе бидат подржани дејностите од група 01.1 - Одгледување на едногодишни насади и посеви, група 01.2 - Одгледување на повеќегодишни насади и посеви, и група 01.3 - Одгледување на саден материјал

- Имаат потреба од нова деловна инвестиција и се подготвени да ја ко-финансираат реализацијата на оваа инвестиција. Како сопствен влог ќе бидат признаени и средства обезбедени од донации од други организации.
- Се подготвени да соработуваат со експерти во изнаоѓањето на применливи решенија за раст на нивниот бизнис како и во спроведувањето на избраното решение во деловната пракса.

Висина на грантот со вклучен ДДВ изнесува од минимум 205.000 до максимум 615.000 денари по селектиран правен субјект.

Селекција на крајните корисници ќе биде направена во три фази:

- Фаза 1 – Апликација за финансиска и советодавна поддршка: пред-селекцијата на претпријатијата ќе биде направена врз основа на поднесената апликација и податоците за остварени финансиски резултати и вработувања како и очекуваните ефекти од новата инвестиција и од примената на советодавното решение.
- Фаза 2 – Бизнис дијагностика: процес кој ќе се спроведе во пред-селектираните претпријатија со цел да се утврди потенцијалот за раст на бизнисот и создавање на нови работни места а во текот на следниот тригодишен период.
- Фаза 3 – Финална селекција: ќе биде спроведена на конкурентска основа и ќе ги земе во предвид резултатите од бизнис дијагностиката. Финалната селекција ќе биде направена од Работна група составена од претставници на Министерството за труд и социјална политика, Агенцијата за вработување на Република Македонија, Агенцијата за поддршка на претприемништвото на Република Македонија и УНДП.

На селектираните претпријатија ќе им биде обезбедена следната поддршка:

Финансиска поддршка: минимум 80% до максимум 90% од вкупната сума на грантот се наменети за ко-финансирање на нови деловни инвестиции при што ќе бидат поддржани следните видови на вложувања: набавка на нова опрема (машини, алати, транспортни средства, специјализиран софтвер, лиценци за користење на софтверот, канцелариска опрема и слични основни средства), набавка на репроматеријали и реновирање / реконструкција на деловен простор¹³. Притоа, грантот може да изнесува до максимум 60% од вредноста на инвестицијата со ДДВ додека фирмата корисник на поддршката е должна да обезбеди минимум 40% од оваа вредност.

Советодавна поддршка: минимум 10% до максимум 20% од вкупната сума на грантот се наменети за советодавни услуги од страна на експерт кој во соработка со претпријатието ќе работи на изнаоѓање, развој и примена на решенија за поттикнување на деловниот развој и капацитетот за нови вработувања. Делот од

¹³ Наведените видови на вложувања во натамошниот текст се именувани како “опрема и репроматеријали”.

грантот наменет за советодавна поддршка може да изнесува до 100% од вредноста на советодавните услуги со ДДВ.

Конкретниот износ на процентот од грантот кој ќе се додели за финансиска односно советодавна поддршка ќе биде одреден во зависност од спецификите на инвестицијата и потребите од советодавна поддршка.

Селектираните претпријатија-корисници на поддршка ги имаат следните обврски во однос на создавање на нови работни места:

Микро, мали и средни претпријатија (ММСП)

Корисникот на поддршка е должен да реализира одреден број на **нови вработувања со полно работно време во зависност од износот на одобриениот грант со ДДВ** односно:

- Минимум 1 вработување за минималниот износ на грант од 205.000 денари;
- Минимум 2 вработувања за износ на грант од 205.001 до 410.000 денари;
- Минимум 3 вработувања за износ на грант од 410.001 до 615.000 денари.

Корисникот е должен да ги реализира новите вработувања во **рок од 3 месеци по потпишувањето на договорот**. Лицата кои ќе бидат вработени треба да се евидентирани како баратели во АВРМ.

По засновањето на работниот однос помеѓу правниот субјект-корисник и работникот, правниот субјект-корисник има обврска да го/-ги задржи на работа **најмалку 24 месеци** од денот на засновањето на работниот однос со полно работно време и во истиот период да не го намали вкупниот број на вработени (освен во случај на смрт, деловна неспособност или пензионирање). Доколку на работникот му престане работниот однос по било кој друг основ, пред истекот на утврденото време, правниот субјект-корисник е должен во рок од 15 работни денови на негово место да вработи друго невработено лице евидентирано во АВРМ или во спротивно да ги врати средствата обезбедени во вид на финансиска и советодавна поддршка во паричен износ сразмерно со преостанатото времетраење на вработувањето до истекот на утврдениот период.

Претпријатија со примарна дејност во областа на социјалното претприемништво

Корисникот на поддршка е должен да реализира одреден број на **нови вработувања со полно работно време на тешко вработливи лица од ранливите групи во зависност од износот на одобриениот грант** односно:

- Минимум 1 вработување за минималниот износ на грант од 205.000 денари;
- Минимум 2 вработувања за износ на грант од 205.001 до 410.000 денари;

- Минимум 3 вработувања за износ на грант од 410.001 до 615.000 денари.

Корисникот е должен да ги реализира новите вработувања **рок од 3 месеци по потпишувањето на договорот**. Лицата кои ќе бидат вработени треба да се невработени лица евидентирани во АВРМ.

По засновањето на работниот однос помеѓу правниот субјект-корисник и работникот, правниот субјект-корисник има обврска да го/-ги задржи на работа **најмалку 12 месеци** од денот на засновањето на работниот однос со полно работно време и во истиот период да не го намали вкупниот број на вработени (освен во случај на смрт, деловна неспособност или пензионирање). Доколку на работникот му престане работниот однос по било кој друг основ, пред истекот на утврденото време, правниот субјект-корисник е должен во рок од 15 работни денови на негово место да вработи друго невработено лице евидентиран во АВРМ или во спротивно да ги врати средствата обезбедени во вид на финансиска и советодавна поддршка во паричен износ сразмерно со преостанатото времетраење на вработувањето до истекот на утврдениот период.

2.5 Финансиска и советодавна поддршка за раст на микро, мали и средни претпријатија и социјални претпријатија – МЛАДИ ДО 29 ГОДИНИ

Цел	Да придонесе кон намалување на невработеноста кај младите во земјата преку поттикнување на деловниот раст и капацитетот за создавање на нови работни места во целната група на микро, мали и средни претпријатија (ММСП) и социјални претпријатија
Опфат на корисници	14 невработени млади лица евидентирани во АВРМ; 15 претпријатија: ММСП кои се производно ориентирани или обезбедуваат модерни услуги (ИТ и сл.) и претпријатија со примарна дејност во областа на социјалното претприемништво
Потребни средства	2.983.050 денари

3. ОБУКИ

3.1 Обука кај познат работодавач

Цел	Стекнување со вештини на невработените лица за извршување на работните задачи согласно потребите на работодавачот
Опис	Со оваа мерка им се обезбедува обука на невработените лица за извршување на задачите за конкретно работното место кај работодавачот
Опфат на корисници	100 невработени лица евидентирани во АВРМ
Потребни средства	2.833.900 денари
Извори на средства	Буџет на АВРМ – Потсметка за активни програми и мерки за вработување
Надлежна институција	АВРМ

Услови и критериуми

Со оваа мерка се опфатени невработени лица кои се евидентирани во АВРМ, како и работодавачи кои:

- 1) не го намалиле вкупниот број на вработени во претходните 6 месеци пред поднесување на барањето;
- 2) ги имаат измирено сите обврски по основ на даноци и придонеси од задолжително социјално осигурување;
- 3) имаат позитивен бонитет за претходната година.

Со оваа мерка се поддржуваат обуки за занимања (работни места) за кои е потребно основно или средно образование и за кои не се издаваат сертификати/лиценци.

Обуката се реализира за конкретно работно место во период од 3 месеци.

Домашните компании кои се заинтересирани да склучат или склучиле договор за соработка со странските инвеститори во Република Македонија ќе добијат приоритет за вклучување во Програмата.

Невработеното лице добива паричен надомест од 9.000 денари месечно, вклучувајќи и осигурување во случај на несреќа при работа и професионално заболување. Работодавачот е должен месечно да доставува до АВРМ листа за евиденција на присуството.

Работодавачот е должен да ја спроведе програмата за обука, во согласност со претходно утврден план за истата. На работодавачот ќе му биде исплатен еднократен паушален износ за менторство и материјални трошоци во износ од 1.339 денари по обучувано лице за периодот од 3 месеци. Ист работодавач може да обучи најмногу 20 лица за едно работно место и не може да врши повеќе од една обука за исто лице.

Работодавачот има обврска на работа да задржи најмалку 50 % од обучените лица и да не го намали вкупниот бројот на вработени лица на неопределено време со полно работно време во период од 6 месеци.

На корисниците на паричен надоместок ќе им продолжи правото на паричен надоместок до завршување на обуката, додека корисниците на социјална помош ќе продолжат да добиваат парична помош во текот на обуката. Ако корисникот на социјална помош е отпуштен од работа пред истекот на мерката, има право да се врати во регистарот на корисници на социјална помош.

Обука кај познат работодавач – МЛАДИ ДО 29 ГОДИНИ	
Цел	Стекнување со вештини на невработените лица за извршување на работните задачи согласно потребите на работодавачот
Опфат на корисници	30 невработени млади лица евидентирани во АВРМ
Потребни средства	850.170 денари

3.2 Обука на работното место со субвенционирано вработување	
Цел	Стекнување на стручни знаења и вештини за извршување на работните задачи според потребите на работодавачот и поттикнување вработување на евидентирани невработени лица и лица кои потешко се вклучуваат на пазарот на трудот ¹⁴
Опис	Со оваа мерка се обезбедува обука на невработените лица за извршување на задачите за конкретно работното место кај работодавачот, како и субвенционирање на нивното вработување
Опфат на корисници	440 невработени лица од евиденцијата на АВРМ
Потребни средства	62.040.000 денари
Извори на средства	АВРМ - Потсметка за активни програми и мерки за вработување
Надлежна институција	АВРМ

Услови и критериуми

Со оваа мерка се опфатени евидентирани невработени лица во АВРМ, како и работодавачи кои:

- 1) не го намалиле вкупниот број на вработени во претходните 6 месеци пред поднесување на барањето;
- 2) ги имаат измирено сите обврски по основ на даноци и придонеси од задолжително социјално осигурување;
- 3) имаат позитивен бонитет за претходната година.

Право на учество во програмата има и невладиниот сектор.

Со оваа мерка се поддржуваат обуки за занимања (работни места) за кои е потребно основно или средно образование и за кои не се издаваат сертификати/лиценци.

На корисниците на паричен надоместок ќе им продолжи правото на паричен надоместок до завршување на обуката, додека корисниците на социјална помош ќе продолжат да добиваат парична помош во текот на обуката. Ако корисникот на социјална помош е отпуштен од работа пред истекот на мерката, има право да се врати во регистарот на корисници на социјална помош.

¹⁴Ранливите категории на невработени лица се: млади лица до 29 години со ниски квалификации, жртви на семејно насилство, деца без родители и родителска грижа, бездомни лица, поранешни корисници на дрога, родители на деца на улица, самохрани родители, Роми, осудени лица по отпуштање од казнено поправна установа, невработени лица евидентирани во АВРМ најмалку 1 година, млади невработени лица евидентирани во АВРМ најмалку 6 месеци, родители на деца со пречки во развојот, како и родители на 3 и повеќе деца.

Обуката на работното место трае 3 месеци. Работодавачот е должен да ја спроведе програмата за обука врз основа на претходно подготвен план за истата и на учесниците во обуката да им издаде потврда за спроведената практична обука. Обучуваните лица ќе добијат 9.000 денари месечно, со вклучено осигурување во случај на несреќа при работа и професионално заболување.

По завршување на обуката на работното место, работодавачот е обврзан да ги вработи сите обучени лица за што ќе добие субвенција за вработување во форма на финансиска поддршка за бруто плата во износ од 19.000 денари месечно за период од 6 месеци со полно работно време од кои 17.000 денари за невработеното лице и 2.000 денари ги задржува работодавачот, како надомест за направените трошоци за подготовка на лицето во работниот процес.

За времетраење на обуката и периодот на субвенционирање, работодавачот има обврска да не го намали бројот на вработените лица на неопределено време.

Работодавачот има обврска да го задржи на работа субвенционираниот работник во следните 12 месеци и да не го намали бројот на вработените на неопределено време.

Обука на работното место со субвенционирано вработување – МЛАДИ ДО 29 ГОДИНИ	
Цел	Стекнување на стручни знаења и вештини за извршување на работните задачи и поттикнување вработување на евидентирани невработени млади лица кои потешко се вклучуваат на пазарот на трудот
Опфат на корисници	132 невработени млади лица од евиденцијата на АВРМ
Потребни средства	18.612.000 денари

3.3 а) Обука за задоволување на побарувани занимања на пазарот на трудот

Цел	Целта на програмата е да се зголеми вработливоста на невработените лица преку стекнување знаења и вештини за занимања барани на пазарот на трудот
Опис	Програмата за обука ја имплементираат спроведувачи на обуки верификувани од страна на ЦОВ и МОН
Опфат на корисници	260 невработени лица евидентирани во АВРМ како активни барателни на работа
Потребни средства	16.072.000 денари
Извори на средства	3.444.000 денари ИПА – втор директен грант кон АВРМ (40 лица) 12.628.000 денари ИПА – трет директен грант кон -АВРМ (220 лица)
Надлежна институција	АВРМ, МТСП, МОН, ЦСОО, ЦОВ и верификувани спроведувачи на обуки

Услови и критериуми

Програмата за обука ќе се реализира во период до четири месеци кај верификуван спроведувач на обука, од кои еден месец ќе се изведува практична обука во просториите кај работодавачот.

Обуката ќе овозможи стекнување знаења за занимања барани на пазарот на труд, утврдени од повеќе извори (податоци за локалниот пазар на труд, анализа на потребите од вештини на пазарот на труд, анкета спроведена од страна на организацијата на работодавачи, стопанските комори и единиците на локална самоуправа и по барање на работодавач, пројавениот интерес на барателите на работа за вакви обуки). Во рамките на оваа мерка ќе бидат опфатени обуки за следните занимања: службеник во книговодство, масер, шминкер, асистент за грижа на стари лица во домашни услови, автомеханичар за современи системи на моторни возила, бравар.

Обуката ќе ја имплементираат верификувани спроведувачи на обуки од ЦОВ и МОН. Критериумите за учество во обука за секое занимање, вклучувајќи го и претходното образовно ниво, се дефинирани во програмите за обука, согласно Законот за образование на возрасните.

Спроведувачите на обука ќе добијат максимум 30.000 денари паричен надомест по обучено лице. Лицата вклучени во обуката добиваат месечен нето надоместок во износ од 5.043 денари (на оваа сума се пресметува и исплаќа

персонален данок на доход и осигурување во случај на несреќа при работа и професионално заболување).

По завршување на обуката и проверката на стекнатите знаења и вештини учесниците ќе добијат сертификат за стекнатите знаења, кој ќе биде внесен во индивидуалното досие на евидентираното невработено лице.

На корисниците на паричен надоместок ќе им продолжи правото на паричен надоместок до завршување на обуката, додека корисниците на социјална помош ќе продолжат да добиваат парична помош во текот на обуката.

Обука за задоволување на побарувани занимања на пазарот на трудот – МЛАДИ ДО 29 ГОДИНИ

Цел	Целта на мерката е да се зголеми вработливоста на невработените млади лица преку стекнување знаења за занимања барани на пазарот на трудот
Опфат на корисници	220 невработени млади лица од евиденцијата на АВРМ на активни баратели на работа
Потребни средства	12.628.000 денари

3.3 б) Обука за задоволување на побарувани занимања на пазарот на трудот

Цел	Целта на програмата е да се зголеми вработливоста на невработените лица преку стекнување знаења и вештини за занимања барани на пазарот на трудот
Опис	Програмата за обука ја спроведуваат верификувани спроведувачи на обуки од ЦОВ и МОН
Опфат на корисници	250 невработени лица од евиденцијата на активни баратели на работа на АВРМ
Потребни средства	13.700.000 денари
Извори на средства	Буџет на АВРМ – Потсметка за активни програми и мерки за вработување
Надлежна институција	АВРМ, МТСП, МОН, ЦСОО, ЦОВ и верификувани спроведувачи на обуки

Услови и критериуми

Програмата за обука ќе се реализира во период од четири месеци кај верификуван спроведувач на обука, при што еден месец ќе се изведува во реални услови кај работодавач.

Обуката ќе овозможи стекнување знаења за занимања барани на пазарот на труд, утврдени од повеќе извори (податоци за локалниот пазар на труд, анализа на потребите од вештини на пазарот на труд, анкета спроведена од страна на организацијата на работодавачи, стопанските комори и единиците на локална самоуправа и по барање на работодавач).

Обуката ќе ја спроведат верификувани спроведувачи на обуки од ЦОВ и МОН. Критериумите за учество во обука за секое занимање, вклучувајќи го и претходното образовно ниво, ќе бидат дефинирани во програмите за обука, согласно Законот за образование на возрасните.

Спроведувачите на обука ќе добијат максимум 30.000 денари паричен надомест по обучено лице. Лицата вклучени во обуките ќе добијат месечен надомест од 6.200 денари (со вклучен персонален данок на доход и осигурување во случај на несреќа при работа и професионално заболување). По завршување на обуката и проверката на стекнатите знаења и вештини учесниците ќе добијат соодветна потврда за стекнатите знаења, која ќе биде внесена во индивидуалното досие на евидентираното невработено лице.

На корисниците на паричен надоместок ќе им продолжи правото на паричен надоместок до завршување на обуката, додека корисниците на социјална помош ќе продолжат да добиваат парична помош во текот на обуката.

Обука за задоволување на побарувани занимања на пазарот на трудот – МЛАДИ ДО 29 ГОДИНИ	
Цел	Целта на мерката е да се зголеми вработливоста на невработените млади лица преку стекнување знаења за занимања барани на пазарот на трудот
Опфат на корисници	75 невработени млади лица од евиденцијата на АВРМ на активни баратели на работа
Потребни средства	4.110.000 денари

3.4 Обука за напредни ИТ-вештини

Цел	Мерката има за цел да се надградат вештините на евидентирани активни баратели на работа во областа на информатичката технологија со цел да се зголеми нивната конкурентност и побрза интеграција на пазарот на трудот
Опис	Спроведување на обука за стекнување со напредни информатичко-технолошки вештини од страна на авторизиран обучувачки центар, со можност за добивање на сертификат, признат на национално и на меѓународно ниво
Опфат на корисници	320 невработени лица и невработени млади до 29 години од евиденцијата на АВРМ на активни баратели на работа
Потребни средства	26.568.000 денари
Извори на средства	18.265.500 (за 220 лица) од ИПА трет директен грант кон АВРМ 8.302.500 (за 100 лица) од АВРМ - Потсметка за активни програми и мерки за вработување
Надлежна институција	Сертифицирани центри за обука АВРМ, МТСП

Услови и критериуми

Програмите за обука за напредни ИТ вештини ќе бидат насочени кон надградбата на вештините од областа на информатички технологии на евидентирани невработени лица со завршено средно или високо образование.

Програмата за обука ќе ги вклучи следниве програмски пакети:

- **Java SE8 Programmer** – пакетот се состои од две обуки и еден испит:
 - **Обука:** Java SE 8 Fundamentals
 - **Обука:** Java SE 8 Programming
 - **Испит:** 1Z0-808 OCA, Java SE 8 Programmer
 - **Опис на пакетот:** Пакетот обуки овозможува запознавање на учесниците со објектно - ориентираното програмирање користејќи го Java како програмски јазик. Низ практични вежби учесниците ќе почнат да градат вештини како Java програмери, изучувајќи ги главните функционалности, можностите на Java програмскиот јазик, Апликациските програмски интерфејси за дизајн на објектно - ориентирани апликации со Java SE8.

- **Тестери за квалитет на софтвер** - ISTQB Tester - пакетот би вклучил 2 обуки со полагање на 2 испити:
 - **Обука:** ISTQB Foundation **Испит:** ISTQB Foundation
 - **Обука:** ISTQB Agile Tester **Испит:** ISTQB Agile Tester
 - **Опис на пакетот:** Овој пакет е наменет за сите поединци кои сакаат да навлезат во принципите на тестирањето како поддршка на процесот на развој на апликации. Учесниците на оваа обука ќе се запознаат со основите на динамичките и статичките техники за тестирање на софтверските решенија како и со процесот на планирање на тестирањето и алатките кои се користат за таа намена. Обуката е наменета за сите оние поединци кои сакаат да се стекнат со практични знаења за концептот на тестирање на едно софтверско решение. Ова ги вклучува тест аналитичарите, тест инженерите, user acceptance тестери, односно сите оние кои сакаат да се пронајдат во некоја од овие улоги.

Мерката опфаќа програмски пакети кои се сметаат за најкористени и побарувани на пазарот на трудот, согласно мислењето на Министерството за информатичко општество, а врз основа на извршена консултација со МАСИТ, Сојузот на стопански комори на Македонија и Стопанската комора на Македонија.

Обуките ќе се реализираат во Скопскиот и во други региони во зависност од пројавениот интерес на евидентираниите невработени лица за учество во мерката и обезбедените услови за обука, што значи дека обуките ќе се спроведуваат во секој регион каде има минимум 10 (десет) пријавени и кандидати кои успешно го поминале процесот на прелиминарна селекција.

Право на учество во мерката имаат евидентирани невработени лица со завршено средно или високо образование. Изборот на невработените лица - кандидати за обука е дел од обврската на авторизираниот обучувачки центар, кој треба да направи претходна проверка на соодветните ИТ вештини на кандидатот.

Обуките ќе се реализираат во период од 3 до 6 месеци, од денот на формирање на конечните ранг листи, врз основа на понудениот план за реализација на активности од страна на авторизираниот обучувачки центар, а лицата кои редовно посетувале обука по завршување на истата добиваат уверение за посетувана обука и ваучер за завршен испит/и за стекнување со меѓународен сертификат. За време на обуката авторизираниот обучувачки центар подготвува месечни извештаи за редовноста на кандидатите. Полагањето на завршниот испит/и за програмските пакети треба да се реализира во рок од 3 месеци од завршување на обуките, по кој рок, кандидатите кои не го поминале завршниот испит, имаат право во дополнителен рок од 3 месеци, повторно да го полагаат на сопствен трошок.

Лицата кои биле корисници на оваа мерка во претходните години, не може повторно да бидат вклучени во обуката.

На корисниците на социјална помош за времетраење на обуката ќе им биде активно правото на користење на социјална помош.

На корисниците на паричен надоместок ќе им продолжи правото на паричен надоместок до завршување на обуката, додека корисниците на социјална помош ќе продолжат да добиваат парична помош во текот на обуката.

Обука за напредни ИТ-вештини– МЛАДИ ДО 29 ГОДИНИ	
Цел	Мерката има за цел да се надградат вештините на евидентирани млади лица активни баратели на работа во областа на информатичката технологија со цел да се зголеми нивната конкурентност и можности на пазарот на трудот
Опфат на корисници	160 невработени млади лица од евиденцијата на АВРМ на активни баратели на работа
Потребни средства	13.284.000 денари

3.5 Обука за возачи за Ц , Д и Е - категорија

Цел	Зголемување на вработливоста на евидентираниите невработени лица и вработените лица , преку стекнување на вештини согласно побарувањата во сообраќајната струка и искажаните потреби за работна сила во оваа стопанска гранка и нивно вработување.
Опис	Обуката ќе се реализира во лиценцирани автошколи. Лицата кои успешно ќе ја завршат обуката, ќе имаат право да полагаат возачки испит во лиценцирани испитни центри.
Опфат на корисници	194 лица (од кои 100 невработени лица)
Потребни средства	4.410.000 денари
Извори на средства	Буџет на АВРМ – Потсметка за активни програми и мерки за вработување
Надлежна институција	АВРМ

Услови и критериуми

Обуките ќе бидат насочени кон занимања кои се побарувани на пазарот на трудот во сообраќајната струка т.е. ќе бидат насочени кон задоволување на потребите од возачи со положен возачки испит за категорија „Ц“, „Д“ и „Е“ кај работодавачи пријавени на јавен оглас. Обуките ќе се спроведуваат од страна на селектирани лиценцирани автошколи, во времетраење од 1 месец, а по завршувањето на обуката (теоретски и практичен дел), успешните кандидати ќе полагаат за возачки испит за категорија „Ц“, „Д“ или „Е“ во испитни центри, лиценцирани за организирање и спроведување на возачки испит за оваа категорија.

Право на учество имаат невработени лица евидентирани во АВРМ и вработени лица кај работодавачи од приватниот сектор од дејноста транспорт , при што работодавачот ќе учествува со 50% од трошоците за обуката .

Критериумите за учество во обуката се следни:

- лицата кои ќе се вклучат во обуката за „Ц“ категорија да поседуваат важечка дозвола за категорија „Б“(минимум 2 години);
- лицата кои ќе се вклучат во обуката за „Д“ категорија да поседуваат важечка дозвола за категорија „Ц“(минимум 2 години); и
- лицата кои ќе се вклучат во обуката за „Е“ категорија да поседуваат важечка дозвола за категорија „Ц“(минимум 1 година)

По завршената обука и положен испит, невработеното лице ќе се стекне со потврда за издавање на возачка дозвола за категорија „Ц“, „Д,“ или „Е“, податок што ќе биде внесен во индивидуалното досие на евидентираното невработено лице.

На корисниците на паричен надоместок ќе им продолжи правото на паричен надоместок до завршување на обуката, додека корисниците на социјална помош ќе продолжат да добиваат парична помош во текот на обуката.

Обука за возачи за Ц , Д и Е - категорија” – МЛАДИ ДО 29 ГОДИНИ	
Цел	Мерката има за цел зголемување на вработливоста на евидентираните невработените млади лица преку стекнување на вештини согласно побарувањата во сообраќајната струка и искажаните потреби за работна сила во оваа стопанска гранка и нивно вработување.
Опфат на корисници	30 невработени млади лица од евиденцијата на АВРМ
Потребни средства	900.000 денари

3.6 Обука за стекнување на вештини од стари занаети

Цел	Да се поттикнат невработените лица евидентирани во АВРМ да стекнат вештини од традиционални стари занаети преку обуки
Опис	Во првата фаза невработените лица ќе бидат поддржани со обука, која ќе трае од 3–6 месеци, зависно од занаетот. По завршување на обуката, лицата ќе имаат можност да регистрираат бизнис и да бидат поддржани преку вклучување во 1.1 Програмата Самовработување
Опфат на корисници	60 невработени лица
Потребни средства	6.240.000 денари
Извори на средства	Буџет на АВРМ – Потсметка за активни програми и мерки за вработување
Надлежна институција	АВРМ, МТСП, Занаетчиски комори

Услови и критериуми

Заинтересираните невработени лица вклучени во мерката ќе можат да се стекнат со вештини од традиционални стари занаети како што се:

- ковачи - 6 месеци обука
- бочвари - 6 месеци обука
- јорганции - 4 месеци обука
- стаклари - 3 месеци обука
- оџачари - 3 месеци обука
- лимари - 6 месеци обука
- сликање на стакло - 3 месеци обука
- изработка на витражи (составување на стакленца со метал) - 6 месеци обука
- изработка на накит од монисти (со техники на ќостек) - 3 месеци обука
- резбар - 6 месеци обука
- крзнар - 6 месеци обука
- грнчари- 6 месеци обука
- чевлар крпач - 6 месеци обука
- часовничар - 6 месеци обука
- и други занаети

Спроведувачите на обука во зависност од занаетот и времетраењето на обуката која може да биде од 3-6 месеци, ќе добијат од 30.000 до 50.000 денари паричен надомест по обучено лице. Лицата вклучени во обуките ќе добијат месечен надомест од 9.000 денари (со вклучен персонален данок на доход и осигурување во случај на несреќа при работа и професионално заболување).

На корисниците на паричен надоместок ќе им продолжи правото на паричен надоместок до завршување на обуката, додека корисниците на социјална помош ќе продолжат да добиваат парична помош во текот на обуката.

Обука за стекнување на вештини од стари занаети – МЛАДИ ДО 29 ГОДИНИ	
Цел	Да се поттикнат МЛАДИТЕ невработени лица стекнување со вештини во занаети кои се во изумирање, преку финансиска помош во обуки
Опфат на корисници	18 невработени млади лица од евиденцијата на АВРМ
Потребни средства	1.872.000 денари

3.7 Практиканство

Цел	Цел на програмата е младите невработени лица да се стекнат со можности за практично учење и работно искуство кај работодавач од приватен сектор, што ќе им овозможи полесна интеграција на пазарот на трудот
Опис	Програмата им нуди на младите невработени лица до 29-годишна возраст со завршено средно или високо образование можност да се здобијат со практични вештини и искуство кај работодавач од приватен и невладин сектор
Опфат на лица	1.000 невработени млади лица евидентирани во АВРМ како активни баратели на работа
Потребни средства	18.915.000 денари
Извори на средства	ИПА –трет директен грант кон АВРМ
Надлежна институција	АВРМ, МТСП

Услови и критериуми

Програмата за практична работа е насочена кон младите невработени лица на возраст до 29 години со средно и високо образование. Практикантите ќе имаат можност да се стекнат со прво работно искуство во согласност со образованието, како и со конкретни знаења и вештини преку учество во 3 (три) месечната програма за практиканство во приватни претпријатија или невладини организации.

Практикантите добиваат месечен нето надоместок во износ од 5.043 денари (на оваа сума се пресметува и исплаќа персонален данок на доход и осигурување во случај на несреќа при работа и професионално заболување).

Право на учество имаат само работодавачи од приватен и невладин сектор. Работодавачот треба да подготви план и програма за обука за практична работа и да назначи ментор за практикантот.

По завршување на практичната работа, работодавачот има обврска да издаде потврда за завршена практична работа.

На корисниците на паричен надоместок ќе им продолжи правото на паричен надоместок до завршување на практичната работа, додека корисниците на социјална помош ќе продолжат да добиваат парична помош во текот на практичната работа.

3.8 а) Обука за основни вештини (странски јазици)

Цел	Цел на обуките е невработени лица, особено возрасната група на лица до 29 години, да се здобијат со знаење на странски јазици, заради зголемување на нивната вработливост и конкурентност на пазарот на трудот
Опис	Спроведување на обуки за странски јазици кои ќе бидат насочени кон курсевите (степените) кои ги покриваат нивоата на Европската јазична рамка на Советот на Европа, за еден од трите најчесто користени јазици на Европската Унија (англиски, француски, германски)
Опфат на корисници	1.000 невработени лица од евиденцијата на АВРМ
Потребни средства	6.000.000 денари
Извори на средства	6.000.000 денари од АВРМ – Потсметка за активни програми и мерки за вработување
Надлежна институција	АВРМ

Услови и критериуми

Обуките ќе се реализираат во Скопскиот и во други региони во зависност од пројавениот интерес на таргетираната категорија на евидентирани невработени лица за учество во програмата.

Услов за одржување на обуките во одреден регион е да има минимум 10 (десет) кандидати за посетување на настава на определен степен, кои го поминале еднофазниот односно двофазниот процес на селекција. Кандидатите заинтересирани за почетното ниво (A1.1 прв степен) ја поминуваат само административната селекција на АВРМ, додека кандидатите заинтересирани за повисоките степени на јазичната рамка ќе бидат дополнително тестирани од страна на обучувачкиот центар за проверка на знаењето.

По конечното формирање на ранг листите, обучувачкиот центар е должен во соодветниот регион да обезбеди соодветно опремени капацитети со наставно-научни помагала за изведување на наставата и да ангажира соодветно квалификуван наставен кадар.

Право на учество во програмата имаат невработени лица евидентирани во АВРМ со завршено минимум средно образование.

Планираниот опфат на кандидати е 1000 лица, а временската рамка за спроведување на обуките е максимум 8 месеци од денот на склучување на договорот за јавна набавка. Обучувачкиот центар треба да понуди начин и динамика за изведување на обуките, при што бројот на одржани часови по степен треба да биде 30, а времетраењето на еден час да изнесува 90 минути.

Лицата кои редовно посетувале обука по завршување на истата полагаат завршен испит и добиваат уверение за успешно совладани тематски единици од определен степен. За да се добие уверение потребно е да се присуствува на најмалку 60% од часовите.

Обучувачкиот центар има обрска да подготви финален извештај по група за посетување на настава на определен степен кој ќе вклучи основни информации за содржината на обуката, динамика по која се одвивала обуката, листа на слушатели и листа за редовност на слушателите.

На корисниците на паричен надоместок ќе им продолжи правото на паричен надоместок до завршување на обуката, додека корисниците на социјална помош ќе продолжат да добиваат парична помош во текот на обуката.

Обука за основни вештини за вработување на млади лица до 29 години и невработени лица (странски јазици)- МЛАДИ ЛИЦА ДО 29	
Цел	На млади лица до 29 години ќе им се обезбеди стекнување на знаење од странски јазици и компјутерски вештини
Опфат на корисници	300 невработени млади лица од евиденцијата на АВРМ
Потребни средства	1.800.000 денари

3.8 б) Обука за основни вештини (компјутери)

Цел	Цел на обуките е невработени лица, особено возрасната група на лица до 29 години, да се здобијат со основни компјутерски вештини односно дигитална писменост, заради зголемување на нивната вработливост и конкурентност на пазарот на трудот
Опис	Спроведување на обуки за основни компјутерски вештини кои ќе бидат насочени кон клучните апликации кои ги покриваат вештините за обработка на текстови (MS Word), вештините за работа со табели и пресметки (MS Excel), вештините за работа со програми за презентација (MS Power Point), вештините за работа со дата бази на податоци (MS Access) и вештините за работа на интернет и електронска пошта (Internet и MS Outlook)
Опфат на корисници	1.000 невработени лица евидентирани во АВРМ
Потребни средства	5.000.000 денари
Извори на средства	АВРМ – Потсметка за активни програми и мерки за вработување
Надлежна институција	АВРМ

Услови и критериуми

Обуките ќе се реализираат во Скопскиот и во други региони во зависност од пројавениот интерес на таргетираната категорија на евидентирани невработени лица за учество во програмата.

Услов за одржување на обуките во одреден регион е да има минимум 10 (десет) кандидати за посетување на настава во определена апликација кои ја поминале административната селекција на АВРМ.

По конечното формирање на ранг листите обучувачкиот центар е должен во соодветниот регион да обезбеди соодветно опремени капацитети со хардверска и софтверска конфигурација за имплементација на обуките и да ангажира соодветно квалификуван наставен кадар.

Право на учество во програмата имаат невработени лица евидентирани во АВРМ со завршено минимум средно образование.

Планираниот опфат на кандидати е 1000 лица, а временската рамка за спроведување на обуките е максимум 8 месеци од денот на склучување на договорот за јавна набавка. Обучувачкиот центар треба да понуди начин и

динамика за изведување на обуките, при што бројот на одржани часови по апликација треба да биде 30, а времетраењето на еден час да изнесува 45 минути.

Лицата кои редовно посетувале обука по завршување на истата полагаат завршен испит и добиваат уверение за успешно совладани тематски единици во определена апликација. За да се добие уверение потребно е да се присуствува на најмалку 60% од часовите.

Обучувачкиот центар има обрска да подготви финален извештај по група за посетување на настава во определена апликација кој ќе вклучи основни информации за содржината на обуката, динамика по која се одвивала обуката, листа на слушатели и листа за редовност на слушателите.

На корисниците на паричен надоместок ќе им продолжи правото на паричен надоместок до завршување на обуката, додека корисниците на социјална помош ќе продолжат да добиваат парична помош во текот на обуката.

Обука за основни вештини за вработување на млади лица до 29 години и невработени лица (компјутери)- МЛАДИ ЛИЦА ДО 29

Цел	На млади лица до 29 години ќе им се обезбеди стекнување на знаење од странски јазици и компјутерски вештини
Опфат на корисници	300 невработени млади лица од евиденцијата на АВРМ
Потребни средства	1.500.000 денари

3.9 Обука за стекнување квалификации според моменталните потреби на пазарот на труд (сектор услуги и индустрија)

Цел	Да се постави рамка на квалификации според потребите на приватните компании за два сектора, еден од областа на давање на услуги и друг во индустријата, при што директно ќе се обучат 30 крајни корисници – невработени лица
Опис	Програмата нуди соработка помеѓу сите релевантни партнери во креирањето на профили на работници кои ќе одговорот на бараните квалификации, поставени од страна на приватните компании согласно нивните потреби
Опфат на корисници	30 невработени лица евидентирани во АВРМ
Потребни средства	5.578.000 денари
Извори на средства	2.806.000 Буџет на УНДП 2.772.000 Буџет на АВРМ активни програми и мерки за вработување кон УНДП
Надлежна институција	УНДП
Партнер институции	МТСП, АВРМ, Стопански комори, МОН, ЦОВ

Услови и критериуми

Иницијативата ќе го поддржи процесот на поврзување на тренинг програмите со реалните моментални потреби на пазарот на труд во два сектора врз основа на претхоно изготвена анализа. Целта е да се зголеми вклученоста на приватните компании во процесот на дефинирање на потребните квалификации за одредени работни места и во обука на персонал за соодветните работни места.

Проценката на потребните квалификации ќе подразбира вклучување на сите релевантни партнери од страна на приватниот сектор, вклучително и стопанските комори, владините институции и невладините организации. Откако ќе се изврши потребната проценка на квалификации во двата избрани сектора, еден сектор поврзан со давање на услуги и еден во индустријата, ќе се пристапи кон формулирање на потребниот едукативен процес и стандарди што треба да се исполнат.

Преку процес на споделување на знаењето и искуствата - обучување на идни тренери, ќе се создадат можности за понатамошно развивање на овој концепт и негова широка примена во земјата, при што начинот на формирање на рамката на

потребни квалификации ќе може да се прилагоди и на други сектори. Обучените тренери во период од 4-6 месеци ќе ги пренесат потребните знаења на 30 лица за кои, после верификацијата на стекнати знаења се очекува да бидат директно вработени кај соодветните работодавачи.

Лицата вклучени во обуките ќе добијат месечен надомест од 9.000 денари (со вклучен персонален данок на доход и осигурување во случај на несреќа при работа и професионално заболување)

За младите лица до 29 години кои ќе се стекнат со бараните квалификации, работодавачот ќе добие субвенција од 17.000 МКД со обврска да го задржи лицето во работен однос (со загарантирана најниска плата од 17.000 МКД) во наредните 6 месеца. Работодавачот има обврска да ги задржи младите лица за кои добива субвенција во наредните 12 месеци под исти услови за работа по истекот на времетраење на субвенцијата.

Обука за стекнување квалификации според моменталните потреби на пазарот на труд (сектор услуги и индустрија) – МЛАДИ ДО 29 ГОДИНИ	
Цел	Да се постави рамка на квалификации според потребите на приватните компании за два сектора, еден од областа на давање на услуги и друг во индустријата, при што директно ќе се обучат најмалку 6 млади невработени лица
Опфат на корисници	9 невработени млади лица од евиденцијата на АВРМ
Потребни средства	1.673.400 денари

3.10 Обука и советување за претприемништво за млади до 29

Цел	Целта на оваа програма е на младите лица, да им создаде нови и поинакви можности за вработување преку спроведување на обука и советување за претприемништво и бизнис менаџмент со цел да ги мотивира да започнат свој бизнис.
Опис	Со оваа мерка им се овозможува на младите лица, баратели на работа заинтересирани за започнување на свој бизнис да посетат обука за претприемништво и бизнис менаџмент со цел да изготват одржлив бизнис план.
Опфат на корисници	950 млади невработени лица до 29 години, евидентирани во АВРМ како активни баратели на работа
Потребни средства	17.527.500 денари
Извори на средства	ИПА - Трет директен грант кон АВРМ
Надлежна институција	АВРМ, МТСП, ЦФЦД, ЕУД

Услови и критериуми

Обуката за советување и претприемништво е насочена кон младите лица, активни баратели на работа на возраст до 29 години со завршено најмалку средно образование. Обуката ќе им овозможи да се стекнат со потребното знаење од областа на претприемништвото. Планираниот опфат на учесници во оваа мерка е 950 млади лица.

Учесниците ќе имаат можност да посетат вкупно 45 часовна обука која се состои од теоретски дел во времетраење од 30 часа (претприемништво, развој на бизнис идеја и бизнис вештини за управување) и советување за изработка на бизнис план во времетраење од 15 часа.

Преку оваа обука се очекува учесниците да се здобијат со потребното знаење и вештини од оваа област и да изработат бизнис план во насока кон реализација на успешно самовработување. Учесниците кои успешно ќе ја завршат оваа обука и ќе изработат бизнис план ќе можат директно да учествуваат во програмата за самовработување.

Обуките ќе бидат спроведени од страна на професионални спроведувачи на обуки кои ќе бидат избрани на јавен повик преку соодветна постапка за набавка. Обуките ќе се спроведуваат на територијата на целата држава.

Критериуми за учество на барателите на работа во оваа мерка:

- Млади лица на возраст до 29 години;
- Евидентирани како активни баратели на работа и;
- Завршено најмалку средно образование.

4. ОПШТИНСКО-КОРИСНА РАБОТА

4. Програма за општинско-корисна работа

Цел	Цел на оваа програма е да обезбеди социјална вклученост на потешко вработливи лица заради стекнување на одредени вештини и нивно постепено вклучување на пазар на труд
Опис	Програмата ќе се реализира преку работно ангажирање на евидентирани невработени лица со скратено работно време во извршување услуги согласно потребите на граѓаните од локалната заедница
Опфат на корисници	400 невработени лица евидентирани во АВРМ
Потребни средства	20.282.850 денари
Извори на средства	Буџет на АВРМ- Потсметка за активни програми и мерки за вработување, кон УНДП
Надлежна институција	УНДП, АВРМ, МТСП, ЦСР, единици на локална самоуправа, локални институции

Услови и критериуми

Оваа програма е насочена кон невработените лица евидентирани во АВРМ, кои им припаѓаат на ранливите групи на население, вклучувајќи ги и корисниците на социјална помош. Во период од шест месеци, невработените лица ќе бидат ангажирани со скратено работно време (20 работни часа неделно). Лицата кои ќе бидат ангажирани преку оваа програма, ќе обезбедуваат услуги за потребите на граѓаните од локалната заедница, истовремено стекнувајќи работно искуство и професионални вештини кои во иднина ќе ја зголемат нивната вработливост.

Месечниот надомест ќе изнесува 6.200 денари за лице, што вклучува персонален данок на доход и осигурување од случај на несреќа при работа и професионално заболување.

На корисниците на паричен надоместок ќе им продолжи правото на паричен надоместок до завршување на ангажманот, додека корисниците на социјална помош ќе продолжат да добиваат парична помош и во текот на работниот ангажман.

Право на учество во програмата имаат сите невработени лица, при што предност ќе имаат лицата кои за прв пат се јавуваат за учество во Програмата. Но, доколку во евиденцијата на АВРМ, нема невработени лица со потребни квалификации и вештини, согласно барањата на ангажманот, тогаш ќе може да учествуваат и невработени лица кои и претходно учествувале во програмата.

Право на учество во програмата имаат сите невработени лица, при што предност ќе имаат лицата кои за прв пат се јавуваат за учество во Програмата. Но, доколку во евиденцијата на АВРМ, нема невработени лица со потребни квалификации и вештини, согласно барањата на ангажманот, тогаш ќе може да учествуваат и невработени лица кои и претходно учествувале во програмата.

Доколку одобрените активности за дадена општина се однесуваат на обезбедување на услуги за деца со попреченост и возрасни лица со попреченост, поради специфичноста на услугата ќе биде овозможено грижата да ја дава истото лице што било претходно ангажирано.

Невработените лица, во општините кои ќе достават предлог програма која се однесува на активности за обезбедување поддршка на деца при воспитно-образовен процес, т.е. кои ќе бидат ангажирани како образовни асистенти во наставата, ќе може да бидат поддржани до крајот на учебната година.

Програма за општинско-корисна работа – МЛАДИ ДО 29 ГОДИНИ	
Цел	Цел на оваа програма е да обезбеди социјална вклученост на потешко вработливи млади лица заради стекнување на одредени вештини и нивно постепено вклучување на пазар на труд
Опфат на корисници	120 невработени млади лица од евиденцијата на АВРМ
Потребни средства	6.084.855 денари

5. ПИЛОТ-ПРОГРАМИ

5.1 Развој и имплементација на пилот програми за млади според локалните потреби

Цел	Целта е да се поддржат Локалните економско-социјални совети, АВРМ и МТСП во развој и имплементација на пилот програми за вработување на млади на локално ниво.
Опис	Активностите ќе се реализираат врз основа на Акцискиот план за вработување на млади и втората Анкета за преминот од училиште на работа. Активностите ќе се реализираат во соработка со МТСП и АВРМ, како и со општините и нивните Локални економско-социјални совети. Во соработка со МОТ ќе се развијат и пилотираат мерки за вработување на млади.
Опфат на корисници	невработени млади лица евидентирани во АВРМ
Потребни средства	4.926.000 денари
Извори на средства	2.463.000 денари - Буџет на АВРМ- Потсметка за активни програми и мерки за вработување 2.463.000 денари - Меѓународна организација на трудот (МОТ) кон АВРМ
Надлежна институција	АВРМ, МТСП, Локалните економско-социјални совети, МОТ

Услови и критериуми

Со поддршка на експерти за вработување од Меѓународната организација на трудот, во соработка со АВРМ и локалните Економско - социјални совети ќе се дизајнираат, имплементираат и следат мерки за вработување на млади во три општини. МТСП и АВРМ ќе даваат поддршка преку спроведување на мерките, обезбедување персонал, како и преку координирање со другите релевантни министерства. Општините ќе ја олеснуваат работата на Локалните економско-социјални совети и ќе го поддржуваат (усогласуваат) пилотирањето на мерките. Алатките на МОТ, како што е правата на работното место за млади (*rights@work for youth*), ќе се имплементираат преку обуки за обучувачи со што ќе се зајакнат Локалните економско-социјални совети, образовните институции и граѓанските организации за промовирање на истите. Главните активности ќе се имплементираат преку градење на капацитети за идентификување на мерки за вработување на млади, дизајнирање на мерки за вработување на млади,

спроведување на пилот мерките, како и мониторинг и ревизија на мерките за вработување на млади.

Успешните пилот активни програми за вработување на млади ќе се вклучат и прошират во Оперативниот план за активни програми и мерки за вработување и услуги на пазарот на трудот во 2018 година.

5.2 Пилот-Обука за задоволување на локалните потреби од квалификувана работа сила

Цел	Целта на програмата е во тесна соработка со локалната самоуправа (општините) и средните стручни училишта да се поттикне соработката со работодавачите со цел задоволување на нивните потреби од квалификувана работна сила.
Опис	Програмата нуди можност за поголема соработка помеѓу работодавачите и средните стручни училишта, за спроведување на обуки согласно потребите на работодавачите, со цел зголемување на економската активност во општините
Опфат на корисници	50 невработени лица евидентирани во АВРМ
Потребни средства	4.803.750 денари
Извори на средства	Буџет на АВРМ - Потсметка активни програми и мерки за вработување, кон УНДП
Надлежна институција	УНДП, АВРМ
Партнер институции	МТСП, АВРМ, МОН, ЦОВ, работодавачи, средни стручни училишта

Услови и критериуми

Обуките би се реализирале по првичното идентификување на потребите од страна на локалните самоуправи и локалните работодавачи, како и потенцијални средни стручни училишта кои може да го обезбедат потребниот вид обука.

Откако процесот на идентификувањето на работодавачите и на средните стручни училишта ќе биде компетиран, би се воспоставила процедура за соработка при изработката на програмата за обука, при што програмата би се дизајнирала согласно потребите на работодавачот. По изработка на програмата од страна на ЦОВ и МОН ќе бидат преземени потребните активности за верификација на истата. Во меѓувреме би се реализирал процесот на промоција на обуката што би опфатил средби и посети на капацитетите на работодавачите од страна на заинтересираните кандидати за обука, при што кандидатите и работодавачите имаат можност да се запознаат меѓусебно. Потоа следи чекор на пријавување и селекција на евидентирани невработени лица во АВРМ, запознаени со условите на работа и заинтересирани за следење на обуката. При селекцијата на кандидати главна улога ќе има работодавачот.

Потребните квалификации на кандидатите ги одредува работодавачот, пред почетокот на промоцијата и објавувањето на јавниот оглас (кој што ќе е континуиран).

Право на учество имаат сите кандидатите кои ќе ги задоволат потребните минимум критериуми поставени од страна на работодавачот.

По извршената селекција на кандидати, реализацијата на обуката би се одвивала со напредно модуларно совладување на теоретските и практични елементи од обуката, при што теоретските знаења кандидатите би ги стекнувале во просториите на средните стручни училишта, а практичните кај работодавачот. Модуларниот пристап овозможува напредно реализирање на обука при што по завршувањето на теорискиот дел од одредена тематска единица веднаш се пристапува кон совладување на практичните вештини. Во таа насока работодавачот треба да обезбеди минимум услови за реализација на обука и стекнување практични вештини од страна на кандидатите. За време на практичниот дел од обуката, кандидатите во просториите на работодавачот ќе ги придружува наставен кадар од средните стручни училишта со што би се постигнала поголема синхронизација помеѓу теоријата и праксата, а воедно би се збогатиле знаењата и на наставниот кадар за новите производствени процеси кои се одвиваат кај работодавачите. По завршувањето на обуката, кандидатите полагаат завршен испит пред Комисија за верификација на стекнатото знаење, во чиј состав е и заинтересираниот работодавач.

Лицата што посетуваат обука ќе добијат месечна надокнада за патните трошоци во висина од 9.000 денари со вклучено осигурување во случај на несреќа на работно место и персонален данок на доход.

Работодавачот е должен да вработи најмалку 50% од кандидатите кои успешно ја завршиле обуката. За првите 3 месеци работодавачот има право на субвенција за вработеното младо лице во висина од 17.000 денари. Работодавачот по истекот на времетраење на субвенцијата, треба да го задржи лицето на работно место уште најмалку 6 месеци под истите услови за работа.

Доколку за време на обуката се вклучи лице со посебни потреби, општината е должна да обезбеди транспорт за лицето до местото на обука.

Во случај работодавачот да одлучи да вработи лице со посебни потреби во тој случај ќе добие дополнителни средства за адаптација на работното место, транспорт до работното место, подготовка за реализација на работните задачи. Исто така субвенцијата за вработеното лице во висина од 17.000 денари би можел да ја користи во период од 6 месеци, при што работодавачот треба да го задржи лицето на работно место уште најмалку 6 месеци под истите услови за работа

5.3 Пилот- Центар за стручна обука

Цел	Намената на Центарот за стручна обука е организирање обуки за надградување на знаењата од угостителската дејност на невработени лица (гастрономијата) во тесна соработка со работодавачите заради зголемување на нивната вработливост и можноста за подобар пласман на пазарот на трудот.
Опис	Програмата нуди соработка со работодавачите и спроведување на интензивна обука за стекнување на повисоко ниво на познавање од областа на гастрономијата согласно потребите на работодавачите
Опфат на корисници	30 млади невработени лица до 29 години
Потребни средства	3.685.500 денари
Извори на средства	Буџет на АВРМ - Потсметка активни програми и мерки за вработување, кон УНДП
Надлежна институција	УНДП, АВРМ
Партнер институции	МТСП, АВРМ, МОН, ЦОВ, Центар за стручна обука, работодавачи

Услови и критериуми

Обуките во Центарот за стручна обука ќе се пилотираат и реализираат во еден регион. Формираниот Центар за стручна обука ќе нуди спроведување на верификувана програма за обука на возрасни лица од страна на ЦОВ и МОН.

Право на учество во програмата имаат невработени лица евидентирани во АВРМ со завршено минимум средно образование од угостителската струка.

Изборот на кандидатите кои ќе бидат вклучени во обуката е дел од обврската на Центарот за стручна обука и работодавачот кој изразил потреба за таков кадар, при што ќе се направи претходна проверка на мотивираноста и соодветноста на кандидатот.

По конечното формирање на групата од кандидати за обука, Центарот за стручна обука е должен да ја реализира истата во претходно обезбеден и соодветно опремен простор. Центарот за стручна обука обезбедениот простор го уредува според стандардите на угостителските објекти со што на кандидатите за целиот тек на обуката им ја доловува реалната атмосфера на нивното идно работно место.

Согласно капацитетите и предзнаењата на кандидатите, Центарот за стручна обука ќе достави динамика за реализација на обуките.

При реализацијата на обуката активно учествуваат и заинтересираните работодавачи при што нивната улога е во насока на дефинирање на нивните потреби, учество во процесот на селекција на заинтересирани кандидати за обука, реализацијата на самата обука и доколку е потребно и во согласност со Центарот за стручна обука обезбедување на соодветен простор за реализација на практичниот дел од обуката.

За таа цел по утврдувањето на групата со кандидати, работодавачот и тимот на Центарот за стручна обука утврдуваат динамика и начин на реализација на обуката. Доколку капацитетите на Центарот за стручна обука ги задоволуваат критериумите на работодавачот, обуката во целост се реализира во Центарот, во спротивно дел од практичниот дел од обуката може да се реализира во просторите на работодавачот.

По завршувањето на обука, кандидатите полагаат завршен испит пред Комисија за верификација на стекнатото знаење, во чии состав е и заинтересираниот работодавач.

Младите лица што посетуваат обука ќе добијат месечна надокнада за патните трошоци во висина од 9.000 МКД со вклучено осигурување во случај на несреќа на работно место и персонален данок на доход.

Работодавачот што ќе вработи млади лица до 29 години ќе добие дополнителна субвенција за плата на вработеното младо лице во висина од 17.000 МКД за 6 месеци, со обврска да го задржи лицето на дополнителни 12 месеца под истите услови.

5.4 Поддршка за создавање нови работни места во граѓански организации

Цел	Поддршка во креирање на нови работни места во невладини организации
Опис	Грант во опрема и/или материјали наменет за успешни невладини организации за отворање на нови работни места
Опфат на корисници	50 невработени лица евидентирани во АВРМ од кои 30 на возраст до 29 години.
Потребни средства	6.775.125 денари
Извори на средства	Буџет на АВРМ - Потсметка за активни програми и мерки за вработување, кон УНДП
Надлежна институција	МТСП, АВРМ, и УНДП

Услови и критериуми

Со грант во висина од 92.000 денари во форма на нова опрема и/или материјали ќе се поддржи создавање на нови работни места за невработени лица на возраст над 29 години, односно 153.750 денари за вработување на млади лица до 29 годишна возраст. Вработувњата ќе бидат со полно работно време, во успешни граѓански организации кои:

- 1) биле регистрирани најмалку една година до денот на објавување на јавниот оглас;
- 2) не го намалиле бројот на вработени 6 месеци пред поднесувањето на апликацијата;
- 3) Со евидентирана економска активност во 2016 година;
- 4) Во периодот од 01.01.2017 до моментот на поднесување на апликацијата имаат најмалку 1 вработено лице со полно работно време;
- 5) Ги имаат измирено сите обврски по основ на даноци и придонеси од задолжително социјално осигурување;
- 6) Со регистрирано седиште во Република Македонија и со активности кои во целост или во најголем дел се одвиваат во земјата.

Максималниот број на поддржани вработувања по организација е ограничен на 5 лица.

Процес на селекција

Граѓански организации кои ги исполнуваат горенаведените услови за аплицирање, поднесуваат пополнет Прашалник - краток деловен план и го пополнуваат Апликациониот формулар.

Селекцијата на пријавените невладини организации како и бројот на поддржани вработувања по организација ќе се изврши во согласност со критериумите кои се однесуваат на профилот и развојниот потенцијал на организацијата..

Вид на поддршка

Неповратни средства (грант) во висина од 92.000 денари, односно 153.750 денари во форма на нова опрема и материјали за секое ново вработување на лице на возраст до 29 години. Максималниот износ што може да биде одобрен на индивидуална граѓанска организација изнесува 768.750 денари денари за остварени нови вработувања на 5 млади лица на возраст до 29 години.

Правниот субјект кој вработува невработено лице во рамките на оваа програма е должен да го задржи лицето во работен однос најмалку 12 месеци, без да го намали вкупниот број на вработени на неопределено време, односно 12 месеци доколку се работи за младо лице на возраст до 29 години.

Поддршка за создавање нови работни места во граѓански организации – МЛАДИ ДО 29 ГОДИНИ	
Цел	Да се поддржи создавање на работни места за млади невработени лица до 29 години во невладини организации
Опфат на корисници	30 невработени млади лица од евиденцијата на АВРМ
Потребни средства	4.065.075 денари

6. УСЛУГИ ЗА ВРАБОТУВАЊЕ

УСЛУГИ ЗА ВРАБОТУВАЊЕ

Услугите за вработување се суштински дел од активните политики на пазарот на трудот. Услугите, кои ги обезбедуваат вработените во Агенцијата за вработување на Република Македонија, опфаќаат:

- Информации за пазарот на трудот (ИПТ): обезбедување информации, совети, Веб-базирани информации, евиденција на слободни работни места, летоци, публикации и брошури) за пазарот на трудот (на пр., економски сектори односно претпријатија кои нудат слободни работни места, географски подрачја со поголема побарувачка на работна сила, обуки со кои се стекнуваат вештини за одредено занимање итн.);
- Советување и насочување: давање на сеопфатни совети за стекнување на вештини и знаења потребни за подобрување на вработливоста, насоки за изработка на апликации за работа, претставување при интервјуа за работа, изработка на Индивидуален план за вработување, давање на информации кои ќе му овозможат на невработеното лице планирање на кариерниот развој;
- Вештини за барање работа давање на совети, насоки и краткорочни обуки како да им се пристапи на работодавачите, да се идентификуваат компаниите и економските сектори кои имаат слободни работни места и др;
- Посредување при вработување: поврзување на лицата кои бараат работа со слободните работни места. Преку утврдување на вештините, знаењето и способностите што им се потребни на работодавачите за работното место, центрите за вработување ќе ги поврзат невработените лица со работодавачите заради нивно вработување и задоволување на потребите на работодавачите од соодветна работна сила;
- Услуги за работодавачите: информирање и помош на работодавачите да ги задоволат своите потреби од квалификувана работна сила. Услугите ќе бидат испорачани низ директни средби со работодавачите во центрите за вработување, користење на Веб-базирани алатки, посети на работодавачите, организирање на заеднички настани и други форми на соработка.

Агенцијата за вработување на Република Македонија води прецизна евиденција за услугите кои им се даваат на невработените лица и на работодавачите. Ова ќе послужи како цврста основа за проценка на ефектите од користењето на услугите и поставување на идните цели.

6.1 Помош при барање на работа	
Цел	Невработените лица да стекнат вештини за ефикасно барање на работа и вработување
Опис	Помошта за ефикасно барање на работа опфаќа: обезбедување на информации за пазарот на трудот (информации за потребни занимања, слободни работни места и услови за работа), помош при изработка на работна биографија CV, советување за вработување и подготовка на Индивидуален план за вработување и др.
Опфат на корисници	10.000 невработени лица евидентирани во АВРМ
Потребни средства	3.360.000 денари
Извори на средства	Буџет на АВРМ
Надлежна институција	АВРМ

Услови и критериуми

Целта на овие услуги е да им се обезбеди помош и поддршка на невработените лица во процесот на барање работа. Невработените лица од евиденцијата на баратели на работа на АВРМ, ќе добијат информации за состојбите и барањата на пазарот на трудот, помош и зајакнување на вештините на невработените лица за успешно претставување на пазарот на трудот, помош во изработка на CV, советување за вработување и претставување при интервју за вработување кај работодавачите.

Концептот на индивидуален приод во работењето со невработените лица согласно со нивните потреби, можности и капацитети ќе се зајакне преку профилирање на невработените лица. Ќе се вршат интервјуа со кои ќе се добијат сите потребни податоци за лицата, кои се важни за вработување Исто така, ќе се врши профилирање на невработените лица и врз основа на утврдениот степен на нивната вработливост ќе се изработуваат соодветни Индивидуални планови за вработување (ИПВ). За лицата кои се директно вработливи или со умерени тешкотии при вработувањето ќе се изработува ИПВ за такви категории на невработени. За лицата кои се соочуваат со значителни тешкотии при вработувањето ќе се изработува посебна форма на ИПВ за тешко вработливи лица. Подготовката на ИПВ треба да им помогне на невработените лица низ процес на советување да добијат дополнителна поддршка за планирање и преземање соодветни активности за активно барање работа, вклучување во активни мерки и услуги за вработување и др., за да ги подобрат своите можности за вработување.

Услугите за поддршка при барањето на работа ќе се реализираат во работните клубови на центрите за вработување.

Очекувани ефекти од преземените активности во рамките на услугата Помош при барање на работа е да се зајакнат капацитетите на невработените лица, преку подигање на свесноста за потребата од активно планирање и вклучување во процесот на барање работа и зголемување на нивната информираност и мотивација. Успешноста на услугата ќе се мери преку следење на бројот на вклучените невработени лица во активностите, како и статусот на вработеност по добивањето на услугата.

Помош при барање на работа – МЛАДИ ДО 29 ГОДИНИ	
Цел	Невработените млади лица да стекнат вештини за поефикасно барање на работа
Опфат на корисници	3.000 невработени млади лица евидентирани во АВРМ
Потребни средства	1.008.000 денари

6.2 Обука за подготовка за вработување и вештини за барање работа

Цел	Целта на оваа програма е да ги подобри вештините за барање работа на младите лица, кои се категоризирани со умерени или значителни потешкотии при интеграција на пазарот на трудот.
Опис	Со обуката им се овозможува на младите лица, првенствено да се мотивираат активно да се вклучат во пазарот на трудот и истовремено да совладаат вештини и знаења кои би им биле од корист при барањето работа.
Опфат на корисници	1.400 невработени млади лица до 29 години евидентирани во АВРМ
Потребни средства	8.610.000 денари
Извори на средства	ИПА - Трет директен грант кон АВРМ
Надлежна институција	АВРМ, МТСП, ЦФЦД, ЕУД

Услови и критериуми

Обуката за подготовка за вработување и вештини за барање на работа е наменета за невработените младите лица до 29 години со умерени или значителни потешкотии при интеграција на пазарот на трудот, кои имаат завршено најмалку средно образование. Обуката има за цел да им овозможи на лицата да се стекнат со знаење и вештини за полесно вклучување на пазарот на трудот. Планираниот опфат на учесници во оваа мерка е 1.400 млади лица.

Оваа обука има два модули во зависност од предходно извршената категоризација на невработените лица согласно индивидуалниот план за вработување, и тоа обука за вработување и барање на работа во времетраење од 25 часа и обука од 10 часа.

Обуките ќе бидат спроведени од страна на професионални спроведувачи на обуки кои ќе бидат избрани на јавен повик преку соодветна постапка за набавка. Обуките ќе се спроведуваат на територијата на целата држава.

Критериуми за учество на бараателите на работа во оваа мерка:

- Млади лица на возраст до 29 години;
- Евидентирани невработени лица и изработен индивидуалниот план за вработување;
- Завршено најмалку средно образование.

6.3 Мотивациски обуки

Цел	Да се зголеми мотивираноста и самодовербата кај невработените лица активно да бараат работа и да се обезбедат совети и насоки за користење на услугите достапни во АВРМ
Опис	Советувања и обуки на невработените лица за техниките на барање работа (индивидуални и групни сесии)
Опфат на корисници	8.000 невработени лица евидентирани во АВРМ: млади лица на возраст до 29 години, со предност на лица со ниски квалификации и долгорочно невработени лица
Потребни средства	2.688.000 денари
Извори на средства	Буџет на АВРМ
Надлежна институција	АВРМ

Услови и критериуми

Во мотивациските обуки ќе се вклучат млади невработени лица на возраст до 29 години (со предност на лицата со ниски квалификации) и долгорочно невработени лица од евиденцијата на невработени лица на АВРМ.

Целта на мотивациските обуки е да се зголеми мотивираноста на невработените лица активно да бараат работа. Обуките треба да допринесат да се зајакне самодовербата на невработените лица, преку зголемување на нивната информираност и едукација за техниките за барање работа. Во текот на обуките невработените лица ќе се запознаваат со активните програми и мерки за вработување и услугите кои можат да ги добијат од АВРМ и ќе бидат мотивирани за користење на истите.

Мотивирањето на невработените лица во процесот на барање на работа ќе се реализира преку индивидуално советување и обука (врз основа на проценка и утврдена потреба од индивидуален приод во работењето со невработеното лице), како и преку групни мотивациски обуки низ работилници.

Организација на мотивациските обуки:

- Мотивациските обуки ќе се реализираат во сите центри за вработување според планот за реализација на мотивациските обуки во АВРМ, за 2017 година.
- Бројот на обуките што ќе ги реализираат центрите за вработување ќе биде прилагоден на бројот на невработените лица од евиденција на невработени лица што ги опфаќа центарот за вработување.
- Секој центар за вработување ќе биде задолжен да одржи најмалку 3 мотивациски обуки месечно, со тенденција на зголемување на бројот на обуките и вклучените лица, во зависност од бројот на евидентирани лица, интересот и потребите на невработените лица и условите и големината на центарот за вработување.

- Учесниците во обуките ќе бидат невработени лица од евиденцијата на невработени лица на АВРМ.
- Учесниците ќе бидат вклучени во обуките врз основа на искажаниот интерес за учество од страна на невработените лица, врз основа на советувањето и препораките од Индивидуалниот план за вработување на лицето и др.
- За информирање и повикување на учесниците ќе се користат писмени известувања, телефонски контакти, СМС пораки, информации на Веб порталот на АВРМ и др.
- Обуките ќе се реализираат во групи според следните категории на невработени лица: групи со млади невработени лица, со долгорочно невработени лица, како и групи со невработени лица кои не припаѓаат на наведените категории но искажале потреба и интерес за учество.
- Големината на групите за обука ќе се определува според условите во центарот за вработување (од 10 до 25 учесници во група)
- Обуките ќе се реализираат според Програмата за реализација на мотивациски обуки.
- Обуките ќе се реализираат во работните клубови од страна на вработените во центрите за вработување.

Очекувани ефекти од реализацијата на овие обуки се зголемена информираност, интерес и мотивација за вклучување во активните мерки за вработување и услугите на АВРМ, како и во други активности за активно барање работа. Со оглед на тоа што ефектите од обуките се долгорочни, истите ќе допринесат кон зајакнување на мотивацијата на невработените лица за понатамошен развој на нивните вештини за вработување. Постигнатите резултати ќе се следат преку бројот на учесниците во мотивациските обуки и статусот на вработеност на лицата во периодот по завршените обуки.

Мотивациски обуки – МЛАДИ ДО 29 ГОДИНИ	
Цел	Да се зголеми мотивираноста и самодовербата кај невработените млади лица активно да бараат работа и да се обезбедат совети и насоки за користење на услугите достапни во АВРМ
Опфат на корисници	2.400 невработени млади лица евидентирани во АВРМ
Потребни средства	806.400 денари

6.4 Посредување при вработување

Цел	Да се олесни поврзувањето на понудата и побарувачката на работна сила
Опис	Советување и помош за работодавачите при идентификување и вработување на работници (опис и формулација на работното место, првичен избор на кандидати за работа и организирање интервјуа за работа и др.)
Опфат на корисници	3.000 барања за посредување при вработување
Потребни средства	1.008.000 денари
Извори на средства	Буџет на АВРМ
Надлежна институција	АВРМ

Услови и критериуми

АВРМ дава услуги за посредување при вработување со цел да ги задоволи потребите на работодавачите, преку идентификување и упатување на соодветни кандидати за слободните работни места. Оваа услуга не ја вклучува државната и јавната администрација и го опфаќа посредувањето при вработувањето само за работодавачите од приватниот сектор.

Посредувањето при вработување го врши Центарот за вработување на подрачјето каде се наоѓа седиштето на работодавачот. Центарот за вработување го спроведува посредувањето по добивање на Барање за посредување од страна на работодавачот. Оваа услуга опфаќа советување и помош на работодавачите преку пребарување на кандидати за слободни работни места од евиденцијата на невработени лица, спроведување на пред-селекција, упатување кај работодавачот на интервју за вработување и др. Процесот на посредување при вработување по едно барање треба да биде завршен најдоцна за 35 дена од денот на поднесување на истото.

Овој процес ги зема предвид барањата и очекувањата на работодавачите и има за цел полесно поврзување на понудата и побарувачката на работна сила.

Ефектите од посредувањето при вработување се зголемен број на вработувања на невработените лица и задоволување на потребите на работодавачите со квалитетна работна сила, според нивните потреби и барања. Успешната реализација на посредувањето ќе ја зајакнува соработката со работодавачите и зголемен број на нови вработувања. Ефектите ќе се следат преку бројот на доставените барања за посредување при вработување од работодавачите до АВРМ, бројот на бараните работници, бројот на позитивно решените барања за посредување при вработување, бројот на вработени невработени лица преку посредувањето на АВРМ и др.

6.5 Услуги за работодавачите

Цел	На работодавачите да им се понудат квалитетни услуги за задоволување на нивните потреби од работна сила.
Опис	Услугите за работодавачите вклучуваат информирање, советување и обезбедување можности за користење на услугите и активните програми и мерки за вработување, како и поволности за вработување на невработените лица достапни преку АВРМ, совети за вработување, совети од областа на трудовото законодавство, учество во разни форми на соработка како Форуми за работодавачи, Саеми за вработување и др.
Опфат на корисници	5.000 работодавачи
Потребни средства	1.680.000 денари
Извори на средства	Буџет на АВРМ
Надлежна институција	АВРМ

Услови и критериуми

Услугите за работодавачите имаат за цел на работодавачите да им обезбедат ефикасен пристап до квалитетна работна сила.

Услугите за работодавачите опфаќаат:

- Континуирано и навремено информирање и советување за услугите програмите и мерките за вработување кои ги спроведува АВРМ
- Континуирано и навремено информирање и советување за начинот на користењето на поволностите за работодавачите при вработувањето на невработените лица
- Континуирано известување и информирање на работодавачите за сите тековни активности и услуги кои можат да ги користат од АВРМ, преку печатени и електронски медиуми и сл.
- Советување за вработување на невработените лица преку посредување при вработување
- Информирање за состојбите на пазарот на трудот
- Појаснување на правната регулатива во врска со потребите и услугите за работодавачите
- Организирање на заеднички настани со работодавачите за унапредување на соработката со АВРМ и за задоволување на нивните потреби и др.

Соработката со работодавачите ќе се реализира преку посети кај работодавачите и низ средби во центрите за вработување. Исто така,

работодавачите ќе ги користат он-лајн услугите на АВРМ. Подобра информираност за услугите за работодавачите ќе се обезбедува и преку Веб порталот на АВРМ и Порталот со мобилна апликација ПРВ.мк.

Со работодавачите ќе се организираат заеднички активности како што се: Саеми за вработување, Форуми за работодавачи и други заеднички активности кои имаат за цел да се согледаат потребите на работодавачите во врска со вработувањето и постојано да се создаваат услови за задоволување на нивните потреби од работна сила.

Ефектите од активностите во рамките на оваа услуга ќе се следат преку бројот и видот на одржаните посети и средби со работодавачите, нивната информираност и интересот за користење на услугите и активните програми и мерки за вработување кои ги спроведува АВРМ, учеството во Форумите за работодавачите и Саеми за вработување, како и во другите настани и активности кои ќе бидат организирани за да им се олесни пристапот и користењето на услугите на АВРМ.

6.6 Подготовка за вработување и за работа

Цел	Младите невработени лица да усвојат знаења и да развијат вештини што се бараат на пазарот на трудот како подготовка за вработување и за работа, за да им се овозможи полесна и побрза интеграција на пазарот на трудот
Опис	Обука обезбедена од вработените на АВРМ за личен развој, развој на вештини за барање работа; комуникациски вештини, соодветно однесување на работно место, тимска работа и лидерство, безбедност, права и обврски на работа, и финансиски вештини
Опфат на корисници	3.000 невработени млади лица до 29 години евидентирани во АВРМ
Потребни средства	1.008.000 денари
Извори на средства	Буџет на АВРМ
Надлежна институција	АВРМ

Услови и критериуми

Цел на оваа услуга е младите невработени лица да усвојат знаења и да развијат вештини што се бараат на пазарот на трудот како подготовка за вработување и за работа, за да им се овозможи полесна и побрза интеграција на пазарот на трудот.

Целна група се млади лица на возраст од 18-29 години, кои бараат работа и лица со попреченост и се на евиденција на невработени лица на АВРМ.

Учесниците ќе бидат информирани и вклучувани во обуките преку писмени известувања на информативните табли во центрите за вработување, повикување на лица од центрите за вработување, вклучување на невработените лица врз основа на нивниот искажан интерес и со вклучување на лица на кои обуките ќе им бидат препорачани во рамките на нивните Индивидуални планови за вработување како и низ советувањето, како дел од услугите за поддршка и др.

Услугата ќе се реализира преку спроведување на повеќедневни обуки на невработени лица според програмата “Подготовка за вработување и за работа”. Обуките овозможуваат стекнување на нови знаења и вештини и се реализираат во траење од 25 часа преку следните модули: Воведен модул; Личен развој; Вештини за барање работа; Комуникациски вештини; Соодветно однесување на работното место; Тимска работа и лидерство; Безбедност, права и обврски на работа и Финансиски вештини. Во текот на обуките ќе се обработуваат и содржините од

програмата “Учење преку работа“ а ќе добиваат и дополнителни обуки за презентациски вештини.

Обуката “Подготовка за вработување и за работа“ за невработените лица, ја реализираат вработените во центрите за вработување во работните клубови на АВРМ. Обуките ќе се реализираат низ работилници со користење на методи кои им се блиски на младите и се ефикасни за едукација и усвојување на нови вештини на интерактивен начин. Покрај тоа обуките во групи треба да допринесат за учење преку размена на искуства кои се однесуваат на успешно снаоѓање на пазарот на трудот и развивање на успешна комуникација помеѓу учесниците, како и помеѓу учесниците со вработените од АВРМ, како предуслов за понатамошна успешна меѓусебна соработка во процесот на активно барање на работа.

По завршувањето на обуките учесниците, невработените лица добиваат соодветен сертификат за учество во обуката.

Очекувани резултати се овие обуки да допринесат за вклучување на 3000 невработени млади лица кои ќе бидат обучени според програмата “Подготовка за вработување и за работа”. Обуките ќе допринесат за нивно активирање во процесот на активно барање на работа, зголемена мотивација за вклучување во мерките и услугите за вработување, развиени вештини за успешна интеграција на пазарот на трудот и др. Со оглед на тоа што ефектите од обуките се долгорочни, се очекува истите да допринесат кон зголемување на бројот на нови вработувања и зајакнување на вработливоста на младите што ќе им користи во понатамошните активности за вработување. Успешноста на реализацијата на оваа услуга ќе се утврдува преку следните индикатори: број на вклучени млади лица во обуките и статус на вработеност на учесниците.

6.7 Обука за животни вештини и мотивација

Цел	Невработените лица да развијат вештини што се бараат на пазарот на трудот како подготовка за вработување и за работа, за да им се овозможи полесна и побрза интеграција на пазарот на трудот
Опис	Обука обезбедена од вработените на АВРМ за личен развој, развој на вештини за барање работа, комуникациски вештини, соодветно однесување на работно место, тимска работа и др.
Опфат на корисници	2.000 невработени лица евидентирани во АВРМ од кои 1.000 лица корисници на социјална парична помош
Потребни средства	5.000.000 денари
Извори на средства	Буџет на АВРМ – Потсметка за активни програми и мерки за вработување
Надлежна институција	АВРМ, МТСП, ЦСР

Услови и критериуми

Целта е преку обука за животни вештини и мотивација на евидентираниите невработени лица и корисници на социјална парична помош да се развијат вештини што се бараат на пазарот на трудот како подготовка за вработување и за работа.

Обуките ќе се реализираат од вработените во центрите за вработување и Центрите за социјална работа, кои претходно ќе бидат обучени од приватна куќа ангажирана по пат на јавна набавка од страна на АВРМ.

Обуките овозможуваат првенствено да ги мотивираат невработените лица активно да се вклучат во процесот на барање на работа. Истовремено обуките ќе допринесат да се развијат следните вештини и знаења кои им се потребни при барање на работа: вештини за личен развој, вештини за барање работа, комуникациски вештини, прилагодување и управување со промени, решавање на проблеми, соодветно однесување на работното место, тимска работа, работна етика и др.

Очекувани резултати се преку овие обуки невработените лица да бидат поттикнати и охрабрани да учествуваат во активните програми/мерки и услуги за вработување, како и да им помогнат полесно да го добијат и задржат работното место.

6.8 Професионална ориентација и кариерно советување

Цел	Невработените лица кои бараат работа, да се стекнат со вештини за истражување на можностите за кариера, вештини за барање работа и планирање на сопствениот кариерен развој
Опис	Професионална ориентација и кариерно советување преку примена на техники за проценка на карактеристиките на невработените лица, индивидуално и групно советување и планирање на кариерниот развој, изработка на кариерни планови и др.
Опфат на корисници	1.800 невработени лица евидентирани во АВРМ
Потребни средства	604.800 денари
Извори на средства	Буџет на АВРМ
Надлежна институција	АВРМ

Услови и критериуми

Професионалната ориентација и кариерното советување ќе бидат насочени кон невработени лица и млади лица на возраст од 18-29 години, кои бараат работа и се на евиденција на невработени лица на АВРМ.

Целта на професионалната ориентација и кариерното советување е да им се помогне на невработените лица да се стекнат со вештини за истражување на можностите за кариера, вештини за барање работа и планирање на сопствениот кариерен развој. Исто така, овие услуги треба да им помогнат да ги зајакнат вештините за планирање и управување со сопствената кариера, помош при изборот на занимање и при вработување, како дополнителна помош и поддршка на лицата при усогласувањето на потенцијалите на кандидатите за вработување (знаења, вештини и други карактеристики на личноста.) со реалните состојби и потреби на пазарот на трудот.

Услугата ќе се реализира во центрите за вработување преку следните активности:

- Давање информации (индивидуално или групно со користење на материјали во печатена или електронска форма)
- Работилници за групно кариерно советување
- Користење на алатки за самопомош кои треба да им помогнат на корисниците да донесуваат одлуки и да стекнуваат вештини за управување со сопствениот кариерен развој

- Примена на алатки и техники за проценка (пр. Батеријата на инструменти за професионална ориентација) за испитување на лични карактеристики кои се потребни за вработување и други техники кои ќе им овозможат на невработените лица да направат проценка и да ги осознаат сопствените капацитети за вработување и потреби од понатамошен развој.
- Индивидуално кариерно советување и изработка на кариерни планови и др.

Успешната реализација на оваа услуга ќе обезбеди зголемен интерес и учество на невработените лица кои ќе развијат вештини и способности за самопроценка и проценка на можностите за вработување, зголемена информираност на лицата, развој на вештини за планирање и реализација на активности за барање работа и планирање на сопствениот кариерен развој. Услугата треба да овозможи и мотивирање на лицата и развој на способности и вештини за успешно интегрирање на пазарот на трудот и вработување. Постигнатите резултати ќе се следат преку бројот на учесниците во активностите од оваа услуга и статусот на вработеност во периодот по добивањето на услугата.

Професионална ориентација и кариерно советување – МЛАДИ ДО 29 ГОДИНИ	
Цел	Невработените лица кои бараат работа, да се стекнат со вештини за истражување на можностите за кариера, вештини за барање работа и планирање на сопствениот кариерен развој
Опфат на корисници	540 невработени млади лица евидентирани во АВРМ
Потребни средства	181.440 денари

6.9 а) Услуги за активирање на поединците изложени на ризик од социјално исклучување

Цел	Да се зголеми пристапот и учеството на лицата изложени на ризик од социјално исклучување до услугите и програмите за вработување достапни во АВРМ
Опис	Преку активности на терен ќе бидат ангажирани, ментори и тренери во идентификување на невработени лица кои покажуваат интерес да се вклучат на пазарот на труд, нивно анимирање, мотивирање, промоција на можностите за вработување и дополнителна обука, вработување, самовработување, поддршка на кандидатите после вработувањето или регистрирањето на сопствен бизнис и следење на успешноста на кандидатите
Опфат на корисници	1.000 невработени лица евидентирани во АВРМ кои се припадници на групи во ризик од социјално исклучување
Потребни средства	2.916.000 денари
Извори на средства	1.692.000 Буџет на АВРМ активни програми и мерки за вработување кон УНДП 1.224.000 Буџет на УНДП
Надлежна институција	АВРМ, МТСП, УНДП, РИЦ

Услови и критериуми

Услугите ќе бидат насочени кон сите невработени Роми и лица под ризик од социјална исклученост. Невработените лица ќе имаат пристап до тимот на тренери и ментори, кои ќе бидат ангажирани во локалните заедници да ги мотивираат и редовно информираат за можностите за вработувања или за подобрување на професионалните капацитети, што се нудат во локалната заедница или преку националните програми и мерки за вработување.

Оваа услуга првенствено ќе се насочи кон корисниците на социјална помош, долгорочно невработените и другите групи кои се соочуваат со конкретни пречки за влез на пазарот на трудот, пред да се упатат во активните програми на пазарот на трудот.

Процесот на помош при барање на работа ќе се подобри преку новата алатка – Индивидуален план за вработување (ИПВ) за тешко вработливи лица/лица под ризик, развиена во соработка со Меѓународна организација на трудот (МОТ).

Истовремено, на невработените лица под ризик од социјално исклучување ќе им бидат идентификувани знаењата, квалификациите и вештините со кои располагаат и ќе бидат упатувани кон соодветните програми расположливи или преку Оперативниот план за активни програми и мерки за вработување и услуги на пазарот на трудот или другите можности за подобрување на квалификациите или комплетирање на образованието што се нудат преку системот на неформално образование. Програмата ќе спроведува индивидуален пристап во зависност од специфичните потреби на потенцијалните корисници.

Тренерите и менторите ќе бидат обучени и редовно информирани за можностите за вработувања или за подобрување на професионалните капацитети и тесно ќе соработуваат со одговорните лица во АВРМ-центри за вработување, ЦСР, РИЦ за добивање подетални информации.

6.9 б) Услуги за активирање на млади невработени лица

Цел	Да се зголеми пристапот и учеството на младите невработени лица до услугите и програмите за вработување достапни во АВРМ
Опис	<p>Преку планирате активности на терен, каде што главни фокусна инфо – точки се Младинските Инфо клубови лоцирани во 4 државни универзитети (Скопје, Тетово, Битола и Штип). Преку соодветен формат (според содржина, тон и стил), младите ќе ги добијат сите релевантни информации, ќе слушнат мотивирачки и практични примери од реални, вистински и успешни млади претприемачи, и на најнепосреден начин „прашав - одлучив“ ќе се запознаат со предизвиците со кои што ќе се соочат при барање на работа, или пак формирање на свој бизнис.</p> <p>Активно учество во оваа алатка ќе имаат и сојузите на работодавачи во секој посебен регион, како и мрежите на невладини организации активни во полето младинската невработеност.</p>
Опфат на корисници	1.000 невработени млади лица евидентирани во АВРМ
Потребни средства	1.760.175 денари
Извори на средства	1.760.175 Буџет на АВРМ активни програми и мерки за вработување кон УНДП
Надлежна институција	АВРМ, МТСП, УНДП и РИЦ

Услови и критериуми

Невработените лица ќе имаат пристап до тимот на Инфо клубовите, но и кон тим на 10тина докажани и искусни тренери и ментори, специјализирани за младинска невработеност. Тие би биле специјално селектирани и ангажирани во локалните заедници да ги мотивираат и редовно да ги запознаваат заинтересираните невработени лица за можностите за вработувања или за подобрување на професионалните капацитети достапни во локалната заедница или преку националните програми и мерки за вработување.

Процесот на помош при барање на работа ќе се подобри преку новата алатка – Живи бизнис библиотеки каде што на младите лица ќе им бидат презентирани можностите и шансите што реално ги нудат работодавачите од секој регион.

Замислени и планирани како серија на 4 регионални настани, т.н „живи бизнис библиотеки“ како пример за отворени збирки на колективни знаење и искуства, преку динамичен, жив и отворен начин младите лица ќе имаат можност да се запознаат и од се претстават пред одреден состав на компании кои реално имаат потреба од регрутирање на млада работна сила.
<http://www.pelanel.mk/bs/tekstovi.php?id=683>

Настаните ќе бидат следствено пласирани и „видео спакувани“ на сите социјални мрежи и ќе послушат како teaser најава за сите други активности.

Понатаму, тие со поддршка и под водство на менторите и тренерите ќе бидат упатувани кон соодветните програми расположливи или преку Оперативниот план за активни програми и мерки за вработување и услуги на пазарот на трудот или другите можности за подобрување на квалификациите или комплетирање на образованието што се нудат преку системот на неформално образование.

Програмата ќе спроведува индивидуален пристап во зависност од специфичните потреби на потенцијалните корисници. Понатаму, ќе се формира и посебна “tracking” листа за следење и мониторирање на прогресот и моменталниот статус на секое заинтересирано лице.

6.10 Едукација за користење на он-лајн услугите на АВРМ

Цел	Да се подобри пристапот и да се зајакне користењето на он-лајн услугите на АВРМ
Опис	Услугата ќе овозможи да се едуцираат корисниците на услугите на АВРМ кои вршат услуги за други клиенти, како подобро да го користат он-лине системот на АВРМ. Едукацијата ќе ја вршат вработени во АВРМ во соработка со претставници на Стопански комори, Организации на работодавачи и др.
Опфат на корисници	200
Потребни средства	900.000 денари
Извори на средства	Буџет на АВРМ
Надлежна институција	АВРМ

Услови и критериуми

Едукација за користење на он-лине услугите на АВРМ, ќе се реализира преку електронски медиумски настапи на вработени лица од АВРМ/центри за вработување на кои ќе се врши детално објаснување на лицата и правните субјекти за сите он-лајн услуги кои можат да ги добијат од АВРМ.

Он-лајн услугите, АВРМ ќе ги промовира во соработка со претставници од Стопанските комори, организации на работодавачи, преку директни посети, како и преку следните активности на центрите за вработување:

- Организирање на Форуми со работодавачи на кои детално ќе се опишат и појаснат можностите и поволностите од користењето на овие услуги.
- Групни средби со корисниците на услугите на АВРМ, со едукација и промоција на он-лајн услугите во центрите за вработување.
- Организирање на Инфо-средби со невработени лица во чија редовна програма ќе се вгради промоција и едукација за користењето на овој вид услуги.
- Организирање на медиумски настапи на електронски медиуми, спотови, реклами и др. во врска со промоција и едукација за користење на овој вид услуги на АВРМ
- Организација на обуки за правни субјекти за користењето на овој вид услуги.

Очекувани ефекти од реализацијата на оваа услуга се зголемена свесност кај корисниците на услугите на АВРМ, за поволностите кои се обезбедуваат со користењето на он-лајн услугите. Исто така работодавачите, невработените лица и другите корисници ќе бидат подобро информирани и едуцирани за начинот на

нивното користење со што ќе се зголеми и нивната мотивација за користење на истите. Ефектите ќе се следат преку бројот на спроведените промотивни и едукативни активности како и преку бројот на корисниците на он-лајн услугите на АВРМ.

6.11 Саеми за вработување

Цел	Преку одржување на Саемите за вработување да им се овозможи на работодавачите обезбедување на работна сила согласно нивните потреби, како и да се создадат можности за успешно претставување на пазарот на трудот и вработување за невработените лица.
Опис	АВРМ ќе организира Саеми за вработување на кои работодавачите и невработените лица имаат можност да се претстават и да остварат контакти за да се создадат услови за вработување на невработените лица, односно да се олесни нивната интеграција на пазарот на трудот.
Опфат на корисници	Работодавачи, невработени лица, институции, провајдери на обуки, ученици и др.
Потребни средства	7.000.000 денари
Извори на средства	Буџет на АВРМ - Потсметка за активни мерки за вработување
Надлежна институција	АВРМ

Услови и критериуми

АВРМ во 2017 година ќе организира вкупно 7 Саеми за вработување во следните градови Скопје (2), Штип (1), Струмица (1), Кавадарци (1), Битола (1) и Тетово (1). За таа цел АВРМ ќе спроведе постапка за јавна набавка на услуги за обезбедување на логистичка поддршка за реализација на Саеми за вработување дополнети со Форуми за работодавачи и Инфо средби со млади лица.

Организацијата на Саемите за вработување ќе им се овозможи на работодавачите обезбедување на квалитетна работна сила согласно нивните потреби. На Саемите ќе можат да учествуваат сите работодавачи кои ќе искажат интерес за учество. Во текот на Саемите, работодавачите ќе имаат можност на поставените штандови да ги презентираат својата дејност, производите, услугите и сите други аспекти од нивното работење пред сите присутни (невработени лица, други работодавачи, институции, провајдери на обука и сл.). Исто така работодавачите ќе имаат можност и да остварат контакти со голем број на невработени лица - потенцијални работници, да ги интервјуираат и да добијат нивни биографии (CV).

Во текот на овие организирани настани, невработените лица имаат можност да остварат директен контакт со работодавачите и да се запознаат со можностите за вработување или обука и практиканство, да се претстават пред работодавачите,

да закажат интервју, остават работна биографија (CV) и мотивационо писмо. Ќе имаат можност и да добијат информации за побаруваните занимања и воопшто за состојбите на пазарот на трудот, како и да добијат информации за услугите и активните програми и мерки за вработување во кои можат да се вклучат преку АВРМ.

Една од можностите на Саемите е и преку директни контакти со компаниите, учениците од завршните одделенија од основните и средните училишта да се запознаат со различни занимања и со тоа да се влијае на нивно професионално ориентирање кон одредени занимања, преку примери на успешни бизниси.

Во рамките на овие саемски манифестации ќе бидат организирани и Форуми со работодавачи. На истите преку дискусии и примена на прашалници ќе се испитуваат мислењето на работодавачите за состојбите на пазарот на трудот, услугите и активните мерки кои ги добиваат од АВРМ, како и за проблемите со кои се соочуваат при обезбедувањето на работна сила и сл., со цел да се планираат активности со кои ќе се допринесе за нивно успешно надминување.

Како дел од активностите ќе бидат организирани и Инфо средби со млади невработени лица, на кои ќе добијат информации за активните мерки и услугите за вработување кои ги спроведува АВРМ и други информации. Исто така, ќе се мотивираат и ќе им се овозможи дополнителна поддршка во процесот на активно барање на работа.

Форумите за работодавачи и Инфо средбите за млади ќе бидат организирани покрај планираните во рамките на 7-те Саеми за вработување и во сите други градови во кои АВРМ има центри за вработување (вкупно 30).

Од реализацијата на Саемите за вработување се очекуваат долгорочни ефекти како што се зголемен интерес кај работодавачите за отварање на нови работни места, вклучување на поголем број работодавачи и невработени лица во активните програми и мерки за вработување и услуги за вработување и понатамошно зголемување на вработувањето на невработените лица. АВРМ преку директна комуникација со работодавачите ќе воспостави систем на континуирано следење на ефектите од спроведените активности (број на реализирани интервјуа за вработување со невработени лица од учесниците на Саемите, број на планирани вработувања, број на вработени лица и др.)

7. АНКЕТА ЗА ПОТРЕБА ОД ВЕШТИНИ НА ПАЗАРОТ НА ТРУДОТ

7. Анкета за потреба од вештини на пазарот на трудот

Цел	Цел на анкетата за потреба од вештини на пазарот на трудот е да се обезбедат одредени краткорочни показатели за очекувањата на работодавачите во однос на новите вработувања и потребите од вештини со кои треба да располагаат лицата, како истите би можеле да бидат конкурентни на пазарот на трудот.
Опис	Преку анкетање на работодавачите од приватниот сектор ќе се обезбедат информации за нивните потреби од нови вработувања во наредните 6 до 12 месеци; потребите од занимања на планираните нови вработувања и потребите од вештини со кои треба да располагаат кандидатите за планираните нови вработувања
Опфат на корисници	3.000 работодавачи од приватниот сектор
Потребни средства	3.000.000 денари
Извори на средства	АВРМ – Потсметка за активни програми и мерки за вработување
Надлежна институција	АВРМ

Услови и критериуми

Со анкетното истражување за потреба од вештини на пазарот на трудот треба да бидат опфатени најмалку 3000 работодавачи од приватниот сектор со 7 и повеќе вработени.

Анкетањето ќе го спроведе истражувачка куќа избрана по пат на јавна набавка според методот на теренска и/или телефонска анкета, со прибирање на информации од работодавачите, врз основа на однапред подготвен прашалник.

Сознанијата добиени од анкетното истражување за анализа на потребите од вештини на пазарот на трудот, ќе се користат при креирање на активни програми и мерки за подготовката за вработување, кои имаат за цел подигање на вештините на невработените лица, заради зголемување на нивната конкурентност на пазарот на трудот и побрзо вработување.

III. ПРОМОЦИЈА

Со цел да се обезбеди навремено информирање на работодавачите и невработените лица за услугите што ги испорачува АВРМ и центрите за вработување и транспарентност на процесите на сите активни програми и мерки од Оперативниот план, промотивните активности ќе се реализираат преку:

Медиуми, кои ќе бидат главни партнери во пласирањето на информации, афирмативни објави преку контактни емисии во најгледаните ТВ програми, најслушаните радио станици и најчитаните печатени изданија. Емисијата **Пазар на труд**, ќе продолжи да се реализира на државниот ТВ сервис.

Настани, што ќе овозможат директен контакт со целните групи и на тој начин ќе обезбедат пласирање на информациите „од прва рака – на право место“. За таа цел, според однапред дефиниран и одобрен работен план, ќе се организираат тематски настани на национално и локално ниво.

Продукција, што ќе се организира според однапред дефиниран план и истата ќе обезбеди различни печатени, дигитални или електронски производи, (веб-банери, онлајн реклами, телевизиски и радио-спот, контактни емисии, изданија на весници) и ќе опфатат користење на социјалните и пеер-мрежи (Фејсбук, ЛинкедИн и Твитер).

СМС и електронски пораки (Е-маил), ќе се користат континуирано за навремено информирање на невработените лица и работодавачите за услугите за вработување и активните програми и мерки за вработување.

Со цел обезбедување на навремено информирање на невработените лица и работодавачите, промотивните активности ќе се реализираат континуирано. Планирањето и управувањето на промотивните активности ќе бидат под надлежност на работната група во која има претставници од сите партнери во имплементацијата (МТСП, АВРМ, МОН, АППРМ, УНДП). Промотивните активности ќе се однесуваат на продолжување на спроведување на проектите **“Форуми со работодавачи”**, **“Инфо средби со млади”**, **Саеми за вработување** и сл.

Инфо-клубовите, отворени на Универзитетот Кирил и Методиј-Скопје, Државниот Универзитет-Тетово, Универзитетот Гоце Делчев-Штип и Климент Охридски Битола, ќе продолжат континуирано да ги информираат младите лица во завршните години од студирањето со можностите за вработување. Инфо клубот претставува „фокус точка“ за презентирање на можностите за практиканство, вработувања во бизнис секторот, остварување на инфо средби помеѓу претставници на бизнис заедницата и студентите.

Преку редовно ажурирање на порталот на АВРМ www.avrm.gov.mk мобилната апликација www.PR.V.mk (за Android OS) младите ќе бидат во постојан контакт со состојбите на пазарот на трудот, можностите за практиканство, прво работно искуство и стипендирање. Во насока на активно ажурирање на податоците од мобилната апликација, ќе се воспостави динамична врска помеѓу базата на податоци на АВРМ и мобилната апликација.

IV. СЛЕДЕЊЕ НА ИМПЛЕМЕНТАЦИЈАТА НА ОПЕРАТИВНИОТ ПЛАН

Следењето на спроведувањето на Оперативниот план има за цел да обезбеди навремени и точни информации за напредокот и постигнатите резултати.

За овие потреби ќе биде подготвена сеопфатен план за мониторинг заради мерење на постигнувањето на целите на програмата, нивниот придонес во создавањето на нови работни места, зголемувањето на вработливоста и интеграцијата на лицата во ризик од исклучување, како и на ефикасноста при користењето на ресурсите.

Следењето на Оперативниот план ќе се одвива на две нивоа:

1. Секојдневното следењето на активностите од Оперативниот план ќе го вршат центрите за вработување и Агенцијата за вработување, а за програмите организирани од партнерите во имплементацијата, следењето на активностите ќе го вршат центрите за вработување и централната служба на Агенцијата за вработување во координација со партнерот за имплементација.

2. АВРМ и партнерите за имплементација ќе доставуваат извештаи до Министерството за труд и социјална политика, на квартална основа. На крајот на годината ќе се изготви конечен извештај подготвен за секоја програма/мерка, услуга вклучувајќи и предлози за можни измени и подобрувања во следниот плански период.

Со цел да се обезбеди транспарентност на процесите, во клучните точки од имплементација на програмите и мерките за вработување, надлежните институции ќе вршат проверка на точноста на добиените податоци и информации од страна на кандидатите, вклучувајќи и посети за проверка на терен.

Со цел да се добијат навремени информации за тоа дали програмите и мерките за вработување се спроведуваат во согласност со предвидените цели и временската рамка на Оперативниот план, ќе бидат поставени јасни одредници за следење на напредокот во форма на цели, индикатори и одредена временска рамка-календар за имплементација на специфични активности. Со ова ќе се овозможи подготовка на навремени и систематизирани извештаи за сите важни аспекти и чекори во имплементација на програмите/мерките, услугите и исто така ќе се обезбедат информации за дистрибуција на учесниците во програмите според нивната возраст, пол, етничка припадност, образование итн.

За да се оцени квалитетот и ефикасноста на услугите обезбедени од страна на консултантите, работодавачите, спроведувачите на обуки, ќе се спроведат кратки истражувања и/или анкети на случајно избран примерок. Одговорните лица во центрите за вработување ќе организираат дискусии со фокус групи составени од кандидатите со цел да се добијат информации за задоволството односно незадоволството од добиените услуги.

V. ФИНАНСИСКА РАМКА

Табела 1: Вкупен буџет и опфат на лица со ОП 2017 година

	Услуги и активни програми на пазарот на труд	Бр. на опфатени лица	Потребни средства
1	Програма за самовработување	1.396	396.172.775
2	Субвенционирање на вработување	5.832	269.347.525
3	Обуки	5.604	184.884.400
4	Општинско-корисна работа	400	20.282.850
5	Пилот програми	130	20.190.375
6	Анкета за потреба од вештини на пазарот на трудот	0	36.534.975
7	Услуги за вработување	28.200	3.000.000
ВКУПНО (1-7)		41.562	930.412.900
8	Промоција на програми и мерки од ОП 2017		5.118.900
9	Јавни соопштенија и огласи		500.000
10	Исплата за обврски кон ОП 2016		22.000.000
11	Исплата за обврски кон УНДП од ОП 2016		34.600.000
ВКУПНО (8-11)			62.218.900
ВКУПНО		41.562	992.631.800

Табела 2: Извори на средства за спроведување програмите

	Извори на финансирање	МКД
1	АВРМ – Потсметка за активни програми и мерки за вработување	153.108.300
2	АВРМ – Буџет	11.748.800
3	АВРМ - Потсметка на Посебниот фонд за лицата со инвалидност	192.644.650
4	АВРМ – (Потсметка за активни програми и мерки за вработување) исплатени кон УНДП	401.467.700
5	ИПА Директен грант кон АВРМ	79.390.000
6	Буџет на УНДП	4.030.000
7	Буџет на МТСП кон АВРМ (Светска Банка)	8.000.000
8	Буџет на МОТ	2.463.000
9	АВРМ - Потсметка на Посебниот фонд за лицата со инвалидност кон УНДП	27.355.350
10	АВРМ- Буџет кон УНДП	112.424.000
Вкупно		992.631.800

Табела 3. Програми, мерки и услуги за вработување и распределба на средства

ОПФАТ НА НЕВРАБОТЕНИ ЛИЦА ПРЕКУ АКТИВНИ ПРОГРАМИ И МЕРКИ КАКО И УСЛУГИ ЗА ВРАБОТУВАЊЕ	Број на лица	Средства (денари)
1.1.1 Програма за самовработување	1.050	287.619.938
1.1.2 Старт-ап бизниси за млади	196	81.197.487
1.2 Програма за самовработување на лицата со инвалидност	150	27.355.350
2.1 а) Поддршка на растот на микро, мали и средни претпријатија за создавање нови работни места	200	18.400.000
2.1 б) Поддршка на растот на микро, мали и средни претпријатија за создавање нови работни места за млади лица до 29 години	250	40.359.375
2.2 Програма за условен паричен надоместок за субвенционирано вработување на лица во социјален ризик	21	8.000.000
2.3 Субвенционирано вработување невработени лица - Проект “Македонија вработува 2“	5.000	507.540.000
2.4 Субвенционирани работни места за лицата со инвалидност	316	192.644.650
2.5 Финансиска и советодавна поддршка за раст на микро, мали и средни претпријатија и социјални претпријатија	45	9.943.500
3.1 Обука кај познат работодавач	100	2.833.900
3.2 Обука на работното место со субвенционирано вработување	440	62.040.000
3.3 а) Обука за задоволување на побарувани занимања на пазарот на трудот	260	16.072.000
3.3 б) Обука за задоволување на побарувани занимања на пазарот на трудот	250	13.700.000
3.4 Обука за напредни ИТ-вештини	320	26.568.000
3.5 Обука за возачи за Ц, Д и Е - категорија”	194	4.410.000
3.6 Обука за стекнување на вештини од стари занаети	60	6.240.000
3.7 Практиканство	1.000	18.915.000
3.8 а) Обука за основни вештини (странски јазици)	1.000	6.000.000
3.8 б) Обука за основни вештини (компјутери)	1.000	5.000.000
3.9 Обука за стекнување квалификации според моменталните потреби на пазарот на труд (сектор услуги и индустрија)	30	5.578.000
3.10 Обука и советување за претпремништво за млади до 29	950	17.527.500
4. Програма за општинско-корисна работа	400	20.282.850
5.1 Развој и имплементација на пилот програми за млади според локалните потреби	0	4.926.000
5.2 Пилот-Обука за задоволување на локалните потреби од квалификувана работа сила	50	4.803.750
5.3 Пилот- Центар за стручна обука	30	3.685.500
5.4 Поддршка за создавање нови работни места во граѓански организации	50	6.775.125
6.1 Помош при барање работа	10.000	3.360.000
6.2 Обука за подготовка за вработување и вештини за барње	1.400	8.610.000

работа		
6.3 Мотивациски обуки	8.000	2.688.000
6.4 Посредување при вработување	3.000	1.008.000
6.5 Услуги за работодавачите	5.000	1.680.000
6.6 Подготовка за вработување и за работа	3.000	1.008.000
6.7 Обука за животни вештини и мотивација	2.000	5.000.000
6.8 Професионална ориентација и кариерно советување	1.800	604.800
6.9 а) Услуги за активирање на поединците изложени на ризик од социјално исклучување	1.000	2.916.000
6.9 б) Услуги за активирање на млади невработени лица	1.000	1.760.175
6.10 Едукација за користење на он-лајн услугите на АВРМ	200	900.000
6.11 Саеми за вработување	0	7.000.000
7. Анкета за потреба од вештини на пазарот на трудот	3.000	3.000.000
ВКУПНО:	41.562	930.412.900

*Во вкупната пресметка на износ на средства не се вклучени предвидените ослободувања од мерка 2.3 Проект „Македонија вработува 2“

*Во вкупниот број на опфатени лица не се пресметуваат ставките бод број 6.3, 6.4, 6.10 и 7, бидејќи не се однесуваат на невработени лица туку на правни субјекти

Табела 4. ОПФАТ НА МЛАДИ ЛИЦА ДО 29 ГОДИНИ - Програми, мерки и услуги за вработување и распределба на средства

ОПФАТ НА НЕВРАБОТЕНИ ЛИЦА ПРЕКУ АКТИВНИ ПРОГРАМИ И МЕРКИ КАКО И УСЛУГИ ЗА ВРАБОТУВАЊЕ	Број на лица	Средства (денари)
1.1.1 Програма за самовработување	315	86.285.981
1.1.2 Старт-ап бизниси за млади	196	81.197.487
1.2 Програма за самовработување на лицата со инвалидност	45	8.206.605
2.1 а) Поддршка на растот на микро, мали и средни претпријатија за создавање нови работни места	0	0
2.1 б) Поддршка на растот на микро, мали и средни претпријатија за создавање нови работни места за млади лица до 29 години	250	40.359.375
2.2 Програма за условен паричен надоместок за субвенционирано вработување на лица во социјален ризик	15	4.718.000
2.3 Субвенционирано вработување невработени лица - Проект “Македонија вработува 2“	0	0
2.4 Субвенционирани работни места за лицата со инвалидност	0	0
2.5 Финансиска и советодавна поддршка за раст на микро, мали и средни претпријатија и социјални претпријатија	14	2.983.050
3.1 Обука кај познат работодавач	30	850.170
3.2 Обука на работното место со субвенционирано вработување	132	18.612.000
3.3 а) Обука за задоволување на побарувани занимања на пазарот на трудот	220	12.628.000
3.3 б) Обука за задоволување на побарувани занимања на пазарот на трудот	75	4.110.000
3.4 Обука за напредни ИТ-вештини	160	13.284.000
3.5 Обука за возачи за Ц, Д и Е - категорија”	30	900.000
3.6 Обука за стекнување на вештини од стари занаети	18	1.872.000
3.7 Практиканство	1.000	18.915.000
3.8 а) Обука за основни вештини (странски јазици)	300	1.800.000
3.8 б) Обука за основни вештини (компјутери)	300	1.500.000
3.9 Обука за стекнување квалификации според моменталните потреби на пазарот на труд (сектор услуги и индустрија)	9	1.673.400
3.10 Обука и советување за претпремништво за млади до 29	950	17.527.500
4. Програма за општинско-корисна работа	120	6.084.855
5.1 Развој и имплементација на пилот програми за млади според локалните потреби	0	0
5.2 Пилот-Обука за задоволување на локалните потреби од квалификувана работа сила	0	0
5.3 Пилот- Центар за стручна обука	30	3.685.500
5.4 Поддршка за создавање нови работни места во граѓански организации	30	4.065.075
6.1 Помош при барање работа	3.000	1.008.000

6.2 Обука за подготовка за вработување и вештини за барње работа	1.400	8.610.000
6.3 Мотивациски обуки	2.400	806.400
6.4 Посредување при вработување	0	0
6.5 Услуги за работодавачите	0	0
6.6 Подготовка за вработување и за работа	3.000	1.008.000
6.7 Обука за животни вештини и мотивација	0	0
6.8 Професионална ориентација и кариерно советување	540	181.440
6.9 а) Услуги за активирање на поединците изложени на ризик од социјално исклучување	0	0
6.9 б) Услуги за активирање на млади невработени лица	1.000	1.760.175
6.10 Едукација за користење на он-лајн услугите на АВРМ	0	0
6.11 Саеми за вработување	0	0
7. Анкета за потреба од вештини на пазарот на трудот	0	0
ВКУПНО:	15.579	344.632.013

*Во вкупната пресметка на износ на средства не се вклучени предвидените ослободувања од мерка 2.3 Проект „Македонија вработува 2“

*Во вкупниот број на опфатени лица не се пресметуваат ставките бод број 6.3, 6.4 и 6.10, бидејќи не се однесуваат на невработени лица туку на правни субјекти